

Vogelvrienden Krimpen a/d IJssel copv

40e jaargang no. 4, april 1979

Onze Vogels

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

BONDSBESTUUR

Voorzitter: A. van Liempd, Rubensstraat 17, 4812 AK Breda, telefoon (076) 13 61 37.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71, 3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44, 4621 AT Bergen op Zoom.
2e Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39, 7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Commissaris: J.J. Krol, Trompstraat 16, 7942 AE Meppel, telefoon (05220) 5 38 84.

DISTRICTSVOORZITTERS

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a, 9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.
District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8, 8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126, 7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41, 7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.
District Gelderland: D.J. Prinsen, Berkenlaan 132, 7064 HT Silvolde, telefoon (08350) 53 14.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13, 3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.
District Noord-Holland: A.J.F. Lammerse, Oude Kruisweg 104, 2142 EH Cruquius, telefoon (023) 28 59 06.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk, Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag, telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4, 4561 WN Hulst, telefoon (01140) 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg, Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide, telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2, 5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29, 5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

CONTACTPERSONEN TECHNISCHE COMMISSIES

D.J. van der Molen, Esschingstraat 80, 7721 XD Dalfsen, telefoon (05293) 12 57, voor tropen, grasparkieten etc.
H.J. Veerkamp, Royaardsplein 12, 3123 AN Schiedam, telefoon (010) 71 48 39, voor kleur- en postuurkanaries.
H. Warmerdam, v.d. Duin van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom, telefoon (02520) 1 75 57, voor zangkanaries.

BONDSBUREAU N.B.v.V.

Aletta Jacobsstraat 4, postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom, gironummer 1148324, telefoon (01640) 3 50 07. Geopend: 08.00 - 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ABONNEMENTEN

Bij vooruitbetaling.

Binnenland f 27,50 per jaar, bij vooruitbetaling op onze giro 1148324. **Buitenland** f 37,50 per jaar, per luchtpost extra tarief volgens PTT-kosten.

België: 400 Bfr per jaar, bij vooruitbetaling op rekening nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Opgave abonnement bij het Bondsbureau, Bergen op Zoom.

Onze

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Wie als lid van de N.B.v.V. wenst toe te treden, wend zich schriftelijk tot de secretaris van een in zijn plaats van inwoning gevestigde afdeling.

ADRESSEN SPECIAALCLUBS N.B.v.V.

Nederlandse Zebra-vinkenclub

Secretaris: J.G. J. van Valkenburg, Snijderstraat 15a, 4204 EB Gorkum, telefoon (01830) 3 45 83.
Penningmeester: A.A. Straver, Emmalaan 9, 2405 GA Alphen a.d. Rijn, Postgiro 3541696 t.n.v. penningm. NZC Alphen a.d. Rijn.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries

Secretaris: W. de Vries, Vleugel 3, 3173 RE Poortugaal, telefoon (010) 38 27 43.
Penningmeester: L.J.G. Rovers, W.H. Jordaansingel 40, 7481 GP Haaksbergen, telefoon (05427) 28 24.
Giro t.n.v. de postuurkanarieclub nr. 1667906.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Eur. vogels en hun hybriden

Secretaris: S.A. van Dongen, Schimmelpenninckstraat 17, 5037 RT Tilburg, telefoon (013) 67 25 05.
Penningmeester: G.F. Jansen, Fresiastraat 15, 3742 TK Baarn, telefoon (02154) 1 83 34.
Giro 3158484 t.n.v. Spec. cl. Eur. Vogels.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub van insekten- en vruchtenetende vogels

Secretaris: H. Kehl, Plein 1953, nr. 144, 3086 EK Rotterdam, telefoon (010) 80 28 54.
Penningmeester: E. Zehnpfenning, Acacialaan 8, 3741 WC Baarn, telefoon (02154) 1 20 07, giro 2625815, t.n.v. penn. speciaalclub.
Contributie f 25,— per jaar. entree f 5,—.

Japane Meeuwenclub

Secretaris: A. Kok, Pals 23, 6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Penningmeester: W.A.M. Berns, Kerkallee 91, 6882 AP Velp, Gld., telefoon (085) 61 96 28.
Rek.nr. 30.39.88.207 Rabobank, Velp.
t.n.v. Penningmeester J.M.C.
Contributie f 15,— per jaar. Entree f 5,—.

Parkieten Speciaalclub van Gras- en Grote parkieten

Secretaris: J. M. Lupsan, Hoge Waard 31, 6825 JL Arnhem, telefoon 085-61 19 15.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 2,50. Storten op postgiro nr.3587100 t.n.v. Parkieten Speciaalclub, Karel Doormanstraat 42, Waubach (L.).
Inlichtingen, opgave nieuwe leden en betaling contributie uitsluitend aan bovenstaande adressen.

Vogels

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

VRAGEN OVER?

KLEURKANARIES aan: W.C. Oonk, Bergweg 37,
7242 EP Lochem.

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, v.d. Duin van
Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16,
2322 LK Leiden.

GRASPARKIETEN aan: H.W.J. v.d. Linden,
Averbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN TROPEN-
BASTAARDEN aan: G.W. v.d. Meijden,
Kempenlandstraat 27, 5283 CK Boxtel.

GROTE PARKIETEN, EUROPESE VOGELS (WILDZANG)
EN HUN BASTAARDEN aan: D.A. Duivis,
St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

TROPISCHE VOGELS aan: H. Kehl, Plein 1953 nr. 144
3086 EK Rotterdam.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools,
Molenweg 9, 4505 PM Zuidzande.

Het volgende nummer wordt per post bezorgd op
21 mei 1979

IN DIT NUMMER

	pag.
Toerako's	148
Denkpatronen in de kanariewereld	155
Mijn kweek met...	159
De Picta	160
Grasparkieten allerlei	163
Vogelkinderen en hun ouders (Buizerd en Braamsluiper)	164
Van groen tot albino, de klassieke kleuren	167
De isabelserie	168
Exotische vogels als huisdieren? Ja of Nee	171
Over bloemen en planten	
Onkruiden (klein kruiskruid)	173
De volière van de maand	174
Mijn kweek met pagodespreeuw	176
Enting tegen pseudotuberculosis	180
Uw vraag - ons antwoord	181
Geslaagde kweek met de capuzenlorie	184

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

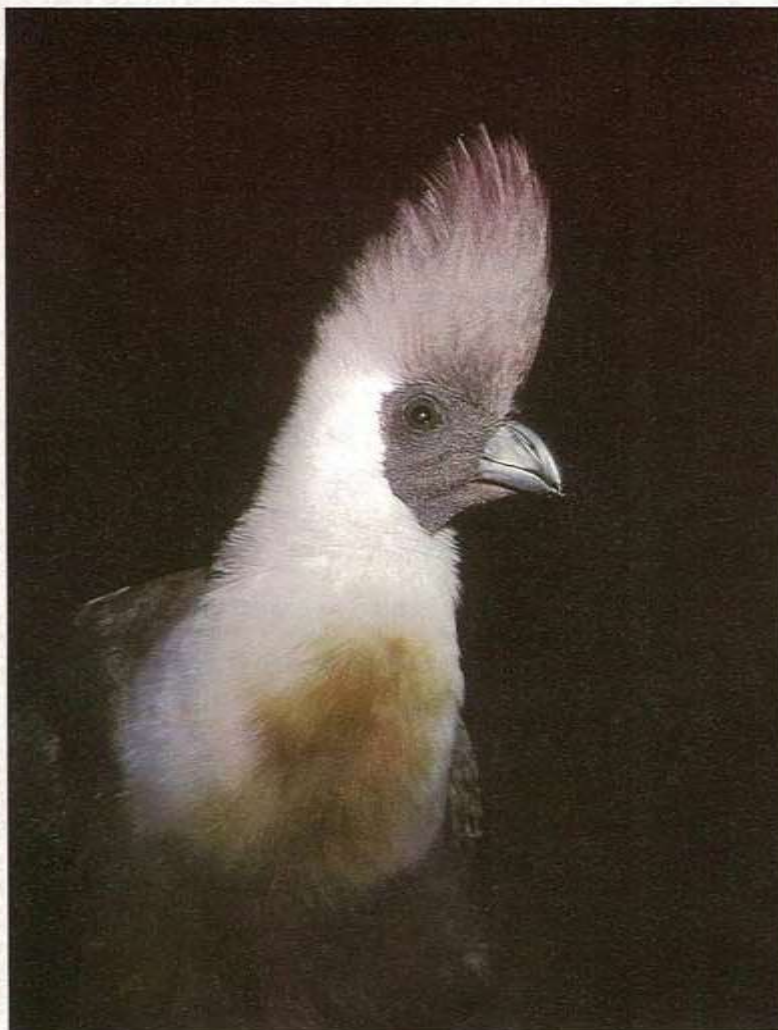
	pag.
Cédé	158
Geza Sept/Int. Hobby-Boekhandel	162
True-Lite	166
Thieme	170
't Kraaiennest/EB eivoer/De Tropenhal/ Minifauna	175
Sluis	179
NBvV Boekenservice	183
Vraag en aanbod	186
Fauna Vit	186
Fauna Metaalwaren	187
Beaphar	188
Van Gelder/Van Gils/Hellingman/Tovo 404	189
Van Waardhuizen/Siem van 't Hart/ Blankestijn/Edelchemie Panheel/Orni-Mondo/ Rein van der Veen/Animali/Thijssen	191
Witte Molen/Allesterin	192

Foto voorplaat:

Naaktgezicht toerako
Vogelpark Walsrode/Horst Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - Schiedam - Telefoon (010) 73 00 88

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Naaktgezichttoerako of naaktmaskertoerako

TOERAKO'S

Tekst: Luk van Praet
Karel Paelinckx

Foto's: Vogelpark Walsrode
Horst Müller

Wellicht heeft u op de werelddtentoonstelling in Breda ook met verwondering staan kijken naar de eigen kweek toerako's welke waren ingezonden door de heer Karel Paelinckx uit België. Samen met onze vriend Luk van Praet schreef hij een interessant artikel over deze wondermooie vogels exclusief voor ons blad. Gaarne vragen wij u hiervoor uw gewaardeerde aandacht.

Toerako's (Musophagidae) worden meestal ondergebracht in de orde van de Cuculiformes, waartoe ook onze koekoek behoort. Sommige ornithologen daarentegen vinden dat ze te veel afwijken van de echte koekoeken en brengen ze in een aparte orde onder. Ze komen uitsluitend in Afrika voor.

Men kan de toerako's verdelen in twee hoofdgroepen: de kleurrijke soorten uit de wouden met het typische rood in de vleugels en de overwegend grijze savannebewoners.

Hun lengte ligt zowat tussen de 40 en de 50 cm met uitzondering van de reuzentoerako die de 75 cm haalt.

De oerwoudsoorten bezitten twee kleurstoffen die enig zijn in het vogelrijk, nl. turacine en turacoverdine.

De turacine is een rood pigment dat 5 tot 8% koper bevat en behoort tot de groep der porphyrines. Het is dit pigment dat verantwoordelijk is voor de schitterend rode kleur in de slagpennen. Men neemt aan dat deze kleur aangewend wordt om de eventuele aanvallers af te schrikken. Het is niet onwaarschijnlijk dat ze ook een seksuele betekenis heeft. Er is reeds veel te doen geweest over de kleurvastheid van deze turacine. Oudere berichten melden dat deze kleurstof zeer gemakkelijk oplost in water en dat badende toerako's het water zouden roodkleuren. In extreme gevallen zou van hun oorspronkelijk rode kleur slechts bruin overblijven. Persoonlijk hebben we vruchteloos geprobeerd de turacine te laten oplossen in water. Die oplosbaarheid werd zonder twijfel dikwijls overdreven. De turacine lost echter wel op in een lichte ammoniakoplossing. Heel waarschijnlijk bepaalt dan ook de samenstelling van het badwater de graad van oplossing.

Ook de groene kleuren van de toerako's vormen een unicum. In tegenstelling tot het groen van de meeste vogels, dat een structuurkleur is die tot stand komt door lichtweerskaatsing, wordt het groen van de toerako's gevormd door een echt pigment, de turacoverdine.

Toerako's hebben semi-zygodactiele poten, dwz. dat ze zowel drie tenen naar voor en één naar achter als twee tenen naar voor en twee naar achter kunnen plaatsen. Samen met de afgeronde vleugels helpt dit hen om handig door de

Purperkuiptoerako (*Tauraco porphyreolophus*)

Lady Ross' toerako (*Musophaga rossae*)

Reuzetoerako (*Corythaeola cristata*)

Witoortoerako (*Tauraco leucotis*)

Witkamtoerako (*Tauraco corythaix*)

Witkuiptoerako (*Tauraco leucolophus*)

takken van het oerwoud vooruit te komen.

Over het leven van toerako's in de natuur is nog niet zoveel bekend. De groene en blauwe soorten leggen 2 eieren en de grijze savannebewoners hebben meestal een legsel van 3 eieren. Dit werd ook door de waarnemingen in de volière bevestigd. De broedduur zou van 16 tot 20 dagen bedragen doch in gevangenschap valt dit wel langer uit (cfr. dhr. Pelinckx). De eieren worden gelegd met tussenpoos van één dag en beide geslachten broeden. Man en pop zijn uiterlijk niet te onderscheiden. Rutgers vermeldt in zijn Encyclopedie voor de Vogelliefhebber een verschil in snavelkleur bij de man (zwart) en de pop (groen) van de grijze toerako (*Corythaixoides concolor*). Dhr. Paelinckx, één der meest succesrijke toerakokwekers van Europa, die met deze vogels kweekte, ontkent dit ten stelligste.

Over zijn verdere ervaringen met deze vogels laten we hem nu aan het woord.

'Mijn eerste broedresultaat met toerako's dateert uit 1972 en sindsdien kweekte ik met min of meer succes deze vogels in diverse soorten. In die dagen had ik een volière van 14 x 6 x 3 m met een overdekt gedeelte van 2,80 x 2,50 x 3 m en een binnenhok van 3 x 2 x 3 m. Hierin leefden 14 toerako's in 4 soorten:

5 Schalow's toerako's (*Tauraco livingstonii schalowi*)

5 Roodkuiftoerako's (*Tauraco erythrophus*)

2 Purperkuiftoerako's (*Tauraco porphyreolophus*)

2 Hartlaub's toerako's (*Tauraco hartlaubi*)

In dezelfde volière leefde verder nog een kollektie wildzangvogels. Hierin ging een koppel Schalow's toerako's tot broeden over. Het nest werd gemaakt in een half slamdje dat ik in het binnenhok had opgehangen. Als nestmateriaal werden hoofdzakelijk takjes gebruikt en het geheel deed enigszins aan het nest van onze houtduif denken. Het eerste ei zag ik a.h.w. leggen en deze dag vergeet ik nooit (zondagmiddag 25 mei om 14 h.).

Het tweede ei volgde de dinsdag daarop. Beide geslachten broedden en volgens mijn waarneming deed de man dit overdag tussen 10 en 17 uur. Terwijl hij broedde bleef alles rustig in de volière, maar eens afgelost door de pop joeg de man de overige volièrevogels op. Op 20 juni werd een jong geboren doch ik wachtte nog een drietal dagen vooreer aan nestcontrole te doen. Het enige uitgekipte jong had zwart dons met rond de zwarte ogen een vleeskleurige naakte ring. De neusgaten waren opvallend groot, de bek daarentegen klein. Tijdens deze nestcontrole bleef de oudervogel op het nest zitten. Na een achttal dagen kwam het jong reeds af en toe vanonder mama's borstveren piepen. Het groeide voorbeeldig op en werd zonder veel moeite zelfstandig.

Als voedsel gaf ik de toerako's gedurende de opfok van de jongen alerhande fijngemaakt fruit (appelen, sinaasappelen, citroenen, bananen, grapefruit, aardbeien, perzi-

ken, vijgen, vogelkers en lijsterbes). Ik bood ook gekookte ongepelde rijst aan doch deze werd niet opgenomen. Als zachtvoer gaf ik een eigen samenstelling bestaande uit in melk geweekt wittebrood, gemalen wortelen, rauwe eieren, fazantenopfokvoer en een vitaminepreparaat. Ik bood ook nog meelwormen en grijze slakjes aan doch ik kan niet met zekerheid zeggen of deze ook gevoerd werden. Wel kon ik waarnemen dat het jong uit de krop gevoerd werd.

Bij dit eerste succes wou ik het natuurlijk niet laten en om de kweekvoorwaarden nog gunstiger te maken bouwde ik vijf kweekvolières van 10 x 2 x 3 m die rijkelijk beplant werden.

In 1973 had ik een zestal jongen die echter niet grootgebracht werden. Als enig lichtpunt van dit seizoen onthoud ik de bevruchte eieren die ik kreeg van mijn Eigen Kweek toerako '72 met een import pop. Dat ik met deze vogel ook nog Belgisch Kampioen werd bij de overjaarse E.K.-vogels was ook meegenomen. 1974 zal mij altijd bijblijven als een van de zwarte bladzijden in mijn geschiedenis van toerakokweker, niettegenstaande ik zeven jongen grootkreeg (2 Schalow's en 5 roodkuiven).

Mijn oude kweekkoppel Schalow's had eieren op 1 en 3 april, 1 jong werd geboren op 25 april, het andere was kort voor het uitkomen afgestorven. Het jong werd voorbeeldig grootgebracht en op 14 en 16 mei legde het koppel opnieuw. Nu werden 2 jongen geboren, respectievelijk op 5 en 6 juni. Alles verliep

goed en op 15 juni kon ik beide vogels ringen. Ondertussen had mijn weede koppel Schalow's (E.K.-man 72 x import-pop) ook gelegd. De eerste ronde werd slechts 1 ei gelegd, dat achteraf onbevruucht bleek. Op 20 en 22 juni werd opnieuw gelegd en er kwamen 2 jongen die voorbeeldig opgroeiden. Toen begon alles verkeerd te gaan. Op 17 juli vond ik de man van koppel 1 dood in de eetbak, op 19 juli volgde een jong, 's anderendaags een tweede en op 23 juli tenslotte de oude pop. Ook mijn tweede koppel bleef niet gespaard. Hier stierf een jong op 20 juli en de oude pop op 22 juli. Het laatste jong bracht ik verder met de hand groot. Dit betekenende dat ik in een week niet minder dan 6 toerako's verloor, 3 jongen en 3 volwassen vogels. De vogels waren geenszins mager toen ze stierven. De jongen vertoonden een lag wat stramme poten en de dag daarop waren ze dood. Ik vreesde voortaan ook voor de rest van mijn kollektie aangezien ik aanvankelijk van één of andere besmettelijke ziekte dacht. Plots realiseerde ik mij dat de slachtoffers gevallen waren in de volièren waar rode aalbesen uit eigen tuin werden aangeboden. Een roodkuiptoerako die ook van deze bessen gekregen had was ondertussen ook gestorven. Nu was ik reeds voor een groot deel zeker waar de oorzaak moest gezocht worden. Ik liet vijf vogels, bessen, bladeren en ook gras onderzoeken in het laboratorium van prof. De Backer van de Rijksuniversiteit te Gent. Spoedig kreeg ik bericht dat de vogels tot 4,04 ppm lood in de le-

ver hadden en dat dit gehalte bij de onderzochte bessen, bladeren en gras opliep tot 32 ppm.

Aangezien een dergelijk gehalte in de lever reeds voor grotere diersoorten toxisch was besloot prof. De Backer dat mijn vogels gestorven waren aan loodvergiftiging na het eten van de besmette bessen. Dit lood was afkomstig van de in België beruchte 'Metallurgique de Hoboken' die ten noordwesten van mijn woning gevestigd is. Aangezien in deze periode hoofdzakelijk NW-wind waaide was het niet zo moeilijk de ware schuldige te ontdekken. Bij mijn bezoek aan het bedrijf werd ik zeer vriendelijk ontvangen door een ingenieur en de jurist van de fabriek. Ik werd gerustgesteld dat alle schade zou vergoed worden, maar daarbij bleef het want sindsdien heb ik niets meer van hen gehoord.

Mijn roodkuiptoerako's hadden gelegd op 12 en 14 april. De afmeting van de eieren bedroeg 42 x 30 mm. Op 7 mei waren er jongen, het weer was bar slecht en op 20 mei waren beide dood. Op 6 en 8 juni waren er opnieuw eieren, de jongen pikten uit op 30 juni en kwamen goed groot. Op 1 en 3 augustus werd voor de derde keer gelegd. De jongen kipten op 3 september doch werden door de ouders, die rond dit tijdstip in de rui vielen, in de steek gelaten. Naast de voeding die ik vermeldde bij de kweek van de Schalow's toerako gaf ik nu ook gemalen runderhart, regenwormen, universeelvoer en opfokvoer voor eerste kuikens. Van mijn 'koppel' Hartlaub's,

waarop ik ook gehoopt had, kreeg ik niets dan onbevruichte eieren en toen ik een nest van vier eieren kreeg begreep ik waarom de eieren steeds onbevruucht waren. Alhoewel de vogels zich als een echt koppel gedroegen: ze voederden elkaar en wisselden voorbeeldig af bij het broeden, bleek ik toch over twee poppen te beschikken.

In februari 1975 kon ik na lang zoeken een Hartlaub's man te pakken krijgen, die bij één van mijn poppen gezet werd. Het klikte onmiddellijk tussen beiden. Naar toerakotraditie werden twee eieren gelegd die trouw door beide vogels werden bebroed. Beide eieren kipten en de jongen werden goed gevoederd. In tegenstelling tot mijn andere soorten gaven de Hartlaub's toerako's ontzettend veel regenwormen aan hun jongen. Vooral de man was een actief pierenverzamelaar. Hij vloog met de bek vol wormen naar het nest, gaf zijn buit door aan de pop die ze op haar beurt aan de jongen voerde. Beide jongen groeiden als kool. Het werden twee prachtige poppen.

In september van hetzelfde jaar kreeg ik drie eieren van mijn grijze toerako's (*Corythaixoides concolor*). Ik bezat beide vogels reeds sinds november 1972 en aangezien totdantoe niets gebeurde dacht ik over twee vogels van hetzelfde geslacht te beschikken. Eén ei van de drie bleek bevrucht zodat deze vrees ongegrond was. De ouders broedden echter niet verder, waarschijnlijk omdat het jaar reeds zo ver gevorderd was. In 1976 kregen

ze weer een aparte volière, met twee nestkorven, één in de buitenvolière en één in het binnenhok. Het nest in de buitenvolière kreeg de voorkeur en de drie eieren werden respectievelijk op 5, 7 en 9 mei gelegd. Er was weer slechts 1 bevrucht ei, het kipte goed uit en zes weken later vloog het jong reeds samen met de ouders in de volière rond. Dit was meteen de vierde toerako-soort waarvan ik jongen verkreeg. Misschien mag hierbij worden opgemerkt dat Rutgers in zijn 'Encyclopedie voor de Vogelliefhebber' uitdrukkelijk vermeldt dat er nog geen broedresultaten bekend zijn van de roodkuif- noch van de Hartlaub's toerako's. Van beide andere soorten wordt evenmin gerept. Als klap op de vuurpijl gaf 1976 me ook mijn eerste toerako-hybriden. Het koppel werd gevormd door een Schalow's toerako en een Purperkuiftoerako. Op 20 en 22 mei werd gelegd doch 1 ei was onbevrucht. Op 13 juni kipte het ander ei en het jong ontwikkelde zich tot een prachtvogel. Op 14 en 16 augustus had dit koppel weer 2 eieren, beide kipten en de jongen groeiden goed op. Opnieuw sloeg het noodlot echter toe. Toen twee toerako's stierven consulteerde ik een jonge veearts. Deze gaf als diagnose paratyfus en schreef de nodige geneesmiddelen voor. Het gevolg was dat ik binnen de week niet minder dan

TOERAKO'S

achtien toerako's verloor waardoor ook twee van de drie bastarden. Achteraf bleek dat de veeart niet alleen een verkeerde diagnose gesteld had maar de opgegeven dosering van de geneesmiddelen verhoogde de grenzen van het toxisch overschreed. Uit het tweede nest bleef gelukkig nog 1 bastaard in leven waarvan hieronder de kleurbeschrijving volgt.

Rug blauw met groene glans, groene borst en hals, grijze kop en groene kuif met blauwe glans. De staart is blauw, de flanken zwart en de slagpennen helder rood. De ogen zijn zwart met een oranje oogring. De poten zijn donkergrijs en de beving groen.'

Totdaar de merkwaardige resultaten behaald door dhr. Paelinckx. Denk nu niet dat het hier gaat om één of andere rijkaard gaat die een heleboel geld tegen zijn hobby kar aangooien. Ons inziens is het misschien de grootste verdienste van de kweker dat niettegenstaande de vele tegenslagen met bescheiden middelen een prachtige kollektie toerako's werd samengesteld. Bovendien beschikken deze vogels over een uitstekende accommodatie. Tot slot van het artikel nog enkele losse gegevens die dhr. Paelinckx gedurende voorbije jaren noteerde — De groene soorten leggen 2 eieren. Eenmaal legde een pop van de

Schalow's toerako
(*Tauraco livingstonii schalowi*)

oodkuiptoerako 3 eieren, de klas-
ieke uitzondering om de regel te
vestigen.

— De grijze toerako legde steeds 3
ieren.

— De jongen zijn zwart bij de ge-
oorde, ze worden na een drietal we-
en geringd en verlaten na 4 weken
het nest. Het duurt echter tot ze zes
weken zijn eer ze zich goed kunnen
edden in de voliëre.

— Toerako's kunnen zeer agressief
ijn tegenover soortgenoten als ze
n broedconditie komen. De poppen
allen dan de mannen aan. Een
goed begroeide voliëre is noodzake-
ijk opdat de achtervolgde vogels
ich zouden kunnen terugtrekken.

— Het hoofdprobleem bij toerako-
week vormt het samenstellen van
de broedparen omdat er niet het
ninste sexueel dimorfisme be-
staat. Het ideale middel bestaat in
de aankoop van een vijftal vogels
an dezelfde soort en de koppelvor-
ning spontaan te laten tot stand
omen.

— Ideaal voor het kweken is één vo-
iëre per koppel toerako's. Eventu-
el kunnen andere vogels in deze
oliëre gezet worden. Deze worden
volkomen genegeerd. Wel werd een
koppel roodkuiptoerako's eens ge-
yranniseerd door een kweekstel
oudvinken dat in dezelfde voliëre
roedde. Dit ging zover dat de toe-
ako's tenslotte moesten verwij-
lerd worden.

— Beplante voliëres zijn een condi-
tio sine qua non. Opdat de vogels
goed tot hun recht zouden komen
mogen deze zeker niet lager zijn
dan 2,5 m. De door dhr. Paelinckx
gebruikte kweekvoliëres meten
respektievelijk 10 x 2 x 3 m en 6 x 2 x
2,5 m.

— Gedurende de wintermaanden
worden de toerako's in kleine volië-
res op een nagenoeg vorstvrije zol-
der ondergebracht.

— Als regel mag men drie legfels
per jaar verwachten. De oudste jon-
gen helpen bij het voeren van de
jongen uit het volgende nest.

— Beide geslachten broeden alhoew-
el de pop het meeste werk op-
knapt. De oudvogels werden
nooit samen op de eieren waarge-
nomen.

— Jonge toerako's kunnen in nood-
gevallen zeer goed met de hand
worden grootgebracht.

We danken dhr. Paelinckx van harte
voor de goede ontvangst die we kre-
gen bij het voorbereiden van bo-
venstaand artikel. Hij belooft ons
ook op de hoogte te houden van de
verdere evolutie in zijn toerako-
kweek en als nog andere soorten
gekweekt worden krijgt 'Onze Vog-
els' het kweekverslag stellig in pri-
meur.

Geraadpleegde werken: (o.a.)

— *African Handbook of Birds, Se-
ries One, Two and Three, Mack-
woth-Praed and Grant.*

— *The Birds of West and Equatorial
Africa, Volume one, David A. Ban-
nerman.*

— *A Checklist of the Birds of the
World, Edward S. Gruson.*

— *Encyclopedie voor de vogellief-
hebber, Rutger en Norris, Delen 1
en 4.*

Roodkuiptoerako
(*Tauraco epythrolophus*)

Overzicht van de familie Musophagidae (Toerako's)

Genus *Tauraco* 14 soorten

De typische toerako's, overwegend groen gekleurd met rode vleugelvlekken en voorzien van een kuif, die naar gelang de soort nogal varieert in kleur, lengte en vorm.

<i>Tauraco bannermani</i>	Bannerman's toerako
<i>Tauraco corythaix</i>	Witkamtoerako
<i>Tauraco erythrolophus</i>	Roodkuiftoerako
<i>Tauraco fischeri</i>	Fischer's toerako
<i>Tauraco hartlaubi</i>	Hartlaub's toerako of vlamtoerako
<i>Tauraco johnstoni</i>	Ruwenzoritoerako (door sommige ornithologen in een apart geslacht 'Ruwenzorornis' ondergebracht)
<i>Tauraco leucolophus</i>	Witkuiftoerako
<i>Tauraco leucotis</i>	Witoortoerako
<i>Tauraco livingstonii</i>	Livingstone's toerako (bekend in de liefhebberij is vooral de ondersoort <i>Tauraco livingstonii schalowi</i> of Schalow's toerako)
<i>Tauraco macrorhynchus</i>	Diksnaveltoerako (twee goed te onderscheiden rassen zijn de nominaatvorm met zwarte kuifuiteinden en 'verreauxi' met rode kuifuiteinden)
<i>Tauraco persa</i>	Senegal toerako of groenkuiftoerako
<i>Tauraco porphyreolophus</i>	Purperkuiftoerako (door sommige auteurs ondergebracht in apart geslacht 'Gallirex')
<i>Tauraco ruspolii</i>	Prins Ruspoli's toerako
<i>Tauraco schuttii</i>	Zwartsnaveltoerako

Genus *Musophaga* 2 soorten

Overwegend purperblauwe vogels die omwille van de karakteristieke snavelplaat ook wel schildtoerako's genoemd worden.

<i>Musophaga violacea</i>	Purpertoerako
<i>Musophaga rossae</i>	Lady Ross' toerako

Genus *Corythaeola* 1 soort

Onderscheidt zich van alle andere soorten door zijn opvallende grootte.

<i>Corythaeola cristata</i>	Reuzetoerako of bulikoko
-----------------------------	--------------------------

Genus *Crinifer* 2 soorten

Overwegend grijze vogels die door de Engelsen plantaineaters (= bananeneters) genoemd worden. We kunnen ze ook in het Nederlands zo noemen om ze te onderscheiden van de vogels van het geslacht *Corythaixoides*.

<i>Crinifer piscator</i>	Grijze bananeneter
<i>Crinifer zonurus</i>	Oostelijke grijze bananeneter of goegoeko

Genus *Corythaixoides* 3 soorten

Evenals de leden van vorig geslacht overwegend grijze vogels. Omwille van hun roep worden ze in het Engels 'Go-away Birds' genoemd. Met wat verbeelding klinkt deze inderdaad wat zoals 'go-away'. In de nederlandse literatuur trof ik ook de naam schettervogel en schettertoerako aan voor de leden van dit geslacht.

<i>Corythaixoides concolor</i>	Grijze toerako
<i>Corythaixoides leucogaster</i>	Witbuiktoerako
<i>Corythaixoides personata</i>	Naaktkeel-, naaktmasker- of naaktgezichttoerako (deze soort wordt soms in een eigen geslacht 'Gymnoschizoris' ondergebracht)

Denkpatronen in de kanariewereld 2

Ik wil graag beginnen met beide auteurs, de heren J. Kuiper en H. Veerkamp, te bedanken voor hun uitvoerige beantwoording van mijn simpele vraag 'Hoe vererft de phaeomelanine'.

Vaarom stelde ik die vraag. Op de eerste plaats omdat ik met de verering van de phaeomelanine ook wel wat moeite had. Verder vond ik dat het toch onbevredigend moet zijn voor onze hardwerkende adspirant-eurmeesters. Deze zakken dikwijls net een half puntje voor theoretische theorie die dan weer gebaseerd is op Veerkamps boek en dit aan dan eventueel weer overheersen in enige onduidelijkheid op de juistheid.

Maar waarom zou over twee verschillende benaderingen van de phaeomelanine niet gediscussieerd mogen worden? De heer Kuiper telt in zijn antwoord dat het niet verboden is zelf te denken. Gelukkig maar en ik zou verder willen gaan dat we onze gedachten ook mogen uitspreken, ook al zijn die misschien onjuist of wijken ze af van andere. Nu ter zake, de heer Kuiper schrijft in zijn antwoord over de derde reductiefactor Satinet: 'Want als het ontbreken van een basispigment geslachtsgebonden vererft MOET ook het niet ontbreken van datzelfde pigment geslachtsgebonden vererven'. Nu heb ik geprobeerde om het bewuste lampje te laten gaan branden. Hoe zit het dan eigenlijk met de inofactor die recessief en onafhankelijk vererft en het basispigment eumelanine laat verwijnen? Vererft de eumelanine ook recessief en onafhankelijk? Dat gelooft toch niemand; de eumelanine blijft geslachtsgebonden vererven.

Verder zouden volgens de heer Kuiper uit de paring isabelman maal bruine pop ook bruine poppen geboren moeten worden als de phaeomelanine onafhankelijk en intermediair vererft zoals Veerkamp beweert. Deze zijn echter uit zo'n paring nooit voortgekomen en dat klopt. Wel zijn de isabelpoppen uit o'n paring vaak te bruin en dat klopt ook. Zou dit niet veroorzaakt kunnen worden doordat er de phaeomelanine van de bruine pop ijkomt die op het autosoom chromosoom zetelt? En deze phaeome-

lanine vererft niet alleen onafhankelijk doch ook nog intermediair, wat dan weer betekent dat de phaeomelanine wel versterkt kan worden maar er nog geen bruine pop van maakt. Om de gemuteerde eerste reductiefactor, die op het X-chromosoom zetelt van de isabelman, ongedaan te maken in zijn verschijning, is weer het ongemuteerde X-chromosoom van de bruine pop nodig, en dan is het geen pop maar een bruine man. Ja hoor, ik denk zo maar, mogelijk zit ik er naast want wie ben ik tenslotte.

'Het blijft eigenlijk ook hetzelfde', schrijft de heer Kuiper verder in zijn antwoord, 'we hebben beiden dezelfde uitkomsten, Veerkamp en ik'. Maar voor de vervolmaking van de TT-vogel is het toch wel erg nuttig dat we weten hoe iets nu precies vererft. Als de beide basispigmenten eumelanine en phaeomelanine geslachtsgebonden zouden vererven krijg ik toch een verwrongen beeld met de volgende paring dacht ik. Bruine man maal bruine pop zonder blauwfactor zou dan bruine poppen geven die alleen het geel van beide ouders zouden bezitten. Doch de eumelanine en de phaeomelanine, dus het gehele pigment, zou alleen maar van de bruine man

afkomstig zijn; dat wil er bij mij nu zo moeilijk in. Nu schrijft Kuiper wel in zijn boek, in het hoofdstuk Buitengebeuren, dat het altijd meerdere bruin van een pop dan van de man wel zou kunnen worden veroorzaakt door het vreemde cytoplasma van de pop. Dit hoofdstuk vind ik overigens het beste van zijn in aparte stijl geschreven boek, welk boek niettemin voor iedere kanarieliefhebber de moeite waard is om het aan te schaffen.

Dat verder de heer Veerkamp over een ander phaeomelanine zou spreken dan de heer Kuiper, geloof ik niet. De heer Veerkamp verwees mij naar het antwoord van de heer Kuiper. Lees en overdenk zijn antwoord. Een goed verstaander heeft maar een half woord nodig. Dat heb ik getracht te doen en als de heer Veerkamp in zijn overigens zeer duidelijke antwoord geen overtuigend bewijs eist voor zijn stelling, wie ben ik dan nog wel. Discussiëren kan gezond zijn en soms ook verhelderend werken ook al kunnen beide stellingen niet juist zijn. Dat het een eventueel oeverloze discussie zou worden, daar behoeft de heer Kuiper wat mij betreft niet bang voor te zijn. Ik meen door uw antwoorden weer iets geleerd te hebben. Nogmaals bedankt.

J. Foederer
Helmond

Denkpatronen in de kanariewereld 3

De vraag van dhr. J.F. te H. in O.V. jan. 1979 heeft de betreffende rust in onze kanariewereld flink verstoord. 'De vlam is in de pan geslagen'. Hoera!! Mijnheer J.F., we gaan verder spitten, voor mij komt er niets nieuws op tafel en voor de heren Veerkamp en Kuiper hoogstwaarschijnlijk ook niet; wat ik nu ga doen is al onze kennis netjes op een rijtje zetten, dit ook op verzoek van de heren Veerkamp en Kuiper.

Nu allereerst de vraag van de heer J.F.

'Gezien in de huidige kanarieliteratuur verschillend over de vererving van Phaeomelanine wordt geschreven, zou ik gaarne het volgende vernemen:

Vererft het phaeomelanine bij kanaries onafhankelijk (autosomaal, W.B.), intermediair of geslachtsge-

bonden? Gaarne, indien mogelijk een eenvoudige bewijsvoering over de juiste verervingwijze'.

Dit is de vraag van dhr. J.F.

Nou, mijnheer J.F., u heeft wat te weeggebracht en bovendien stelt u een onmogelijke eis: u wilt een eenvoudige bewijsvoering. Dat had u eens als leek aan Einstein moeten vragen! Nu bent u geen leek op kanariegebied en ik ben geen Einstein, laten we het midden aanhouden en dit artikel schrijven voor kwekers met een behoorlijke kennis van de erfelijkheidsleer, waartoe ik u reken. Laten we allereerst een voor vele kwekers nieuw begrip invoeren nl. het onderscheid tussen: **Geslachtsgebonden en geslachtsbepalende factoren.**

Uitvoerig is dit begrip behandeld in mijn artikelenreeks 'Bastaardering

met de Kapoetsensijs' (gepubl. in O.V. ong. 1970) en in de Standaard Japanse Meeuw. Geslachtsgebonden factoren zijn de ons overbekende reductiefactoren, die zich in de geslachtschromosomen bevinden en die, indien enkelvoudig aanwezig, zoals bij de pop het geval is een gelijke werking op het vederpak uitoefenen als dubbel aanwezig, zoals bij de man. Al de ons bekende reductiefactoren, zijn recessief t.o.v. hun wildallele.

Geslachtsbepalende factoren zijn echter een geheel ander begrip, deze bepalen nl. het geslachtsonderscheid tussen de sexen, primair de mogelijkheid tot het produceren van eicellen of zaadcellen, secundair de daartoe benodigde organen en de eventuele kleurverschillen (dimorfismische kenmerken of eenvoudiger gezegd, het manne- en poppekleed) tussen man en pop. Deze factoren bepalen bijv. bij de man de baardgroei, welke bij de vrouw ontbreekt (als kind dacht ik dat alle vrouwen lange haren hadden en alle mannen korte haren) de stemdiepte, verschillen in skeletbouw (breder bekken bij de vrouw) enz. Al deze geslachtelijke verschillen worden geregeld door deze geslachtsbepalende factoren, dikwijls via een hormoonwerking. Maar dergelijke geslachtsbepalende factoren spelen ook een rol bij de kleurvorming in de bevedering, sprekend zien we dat bij de kapoetsensijs en de zebra-vink. Bij de kanarie is dit verschil minder sprekend en beperkt zich hoofdzakelijk tot een sterkere phaeomelanine concentratie bij de pop en een sterkere carotenoïde concentratie bij de man.

We weten dat vogels al zo'n 300 tot 500 miljoen jaar op onze aarde rondvliegen en in deze 300 tot 500 miljoen jaar heeft het vogelbestand een uitgebreid differentiatieproces ondergaan. Honderden en honderden vogelsoorten hebben zich uit een oervorm gedifferentieerd. Maar per soort heeft zich ook een differentiatie voltrokken, nl. het uiterlijk onderscheid in bevedering en gedragspatroon tussen beide sexen. Er zijn vele vogelsoorten waar het onderscheid zich heeft beperkt tot het gedragspatroon, maar bij andere soorten heeft zich een specifiek mannelijk vederpatroon ontwikkeld, welk gedifferentieerd is uit het vrouwelijk patroon, dat we dan ook

als oervorm van het zich verder gedifferentieerd mannelijk vederpatroon beschouwen. Het erfelijk mechanisme dat het dimorfisme regelt is als volgt:

We onderscheiden de geslachtsbepalende factoren in:

a — Mannelijke geslachtsbepalende factoren, welke zich uitsluitend in de X-chromosomen bevinden.

b — Vrouwelijke geslachtsbepalende factoren, welke zich uitsluitend verspreid in de overige acht paar autosomale chromosomen bevinden.

Dit bovenstaande houdt in:

a — Mannen en poppen bezitten **evenveel** vrouwelijke geslachtsbepalende factoren, want beiden bezitten acht identieke autosomale chromosomenparen.

b — Mannen bezitten twee maal zoveel mannelijke geslachtsbepalende factoren als de poppen, want de man heeft twee x chromosomen, de pop maar één x chromosoom.

De soort heeft een bepaald aantal mannelijke en een bepaald aantal vrouwelijke geslachtsbepalende factoren, de verhouding tussen de voor die soort aanwezige mannelijke en vrouwelijke geslachtsbepalende factoren noemt men de 'Sex-index'.

Iedere vogelsoort heeft haar eigen specifieke sex-index.

De algemene formule is ' $2X - A$ ' voor de man en ' $X - A$ ' voor de pop ($A =$ som vr. gesl.factoren). Door een defect in het erfelijk mechanisme kan het voorkomen dat bijv. enkele vrouwelijke geslachtsbepalende factoren uitvallen; dan wordt de verhouding in plaats van ' $2X - A$ ', ' $2X - (A - 3)$ ', in dit geval zijn dan drie factoren uitgevallen en gaan de mannelijke factoren overheersen. De sex-index (evenwicht) is dan verstoord, de mannen uit zo'n stam worden mannelijker,

maar ook de vrouwen worden mannelijker. (bijv. lichte baardgroei c zwaardere stem bij de vrouw, d kan ook van tijdelijke aard zijn d.m.v. toevoeging van een mannelijk hormoonpreparaat).

Bij de vogels treedt deze verstorning van de sex-index vooral op als w gaan bastaarderen met twee soorten waarbij de sex-index van elkaar afwijkt.

Andersom is natuurlijk ook mogelijk, dus het wegvallen van enkel mannelijke geslachtsbepalende factoren, wat bijv. invloed kan hebben op de kleur van de bevedering de ontwikkeling van de geslachtsorganen of het gedragspatroon.

Dit is hoogstwaarschijnlijk het geval bij de F1 poppen kap. sijs X kanarie.

Nu gaan we terug naar de vraagsteller.

Ik beweer:

De ontwikkelingsfactor van zowel het eumelanine als het phaeomelanine bevindt zich in één van de acht autosomale chromosoomparen (c zoals dhr. J.F. zegt, vererft onafhankelijk) maar dat een mannelijke geslachtsbepalende factor, **indie dubbel aanwezig in beide X chromosomen**, wat alleen bij de man het geval kan zijn, remt de ontwikkeling van het phaeomelanine af. De pop bezit maar één X chromosoom en dus maar één remmende factor. Deze ene factor is niet in staat de volledige ontwikkeling van het phaeomelanine af te remmen.

Het verschil tussen de **geslachtsgebonden factor** in de X chromosomen en de **geslachtsbepalende factoren** in de X chromosomen is, dat de werking van de geslachtsbepalende factoren **alleen tot uitin komt indien dubbel aanwezig**, terwijl een geslachtsgebonden factor (die niets te maken heeft met de ontwikkeling van geslachtsorganen, ei- of zaadcelvorming enz reeds enkelvoudig hun werking kunnen uitoefenen, zoals bij de pop het geval is, (bijv. bruine pop). De werking van een geslachtsgebonden factor, kan alleen verhinderd worden door de aanwezigheid van haar dominante wildallele in het andere X chromosoom. (Dus dan krijgen we de split bruin, splitpastel mannelijk enz.). De ontwikkeling van het phaeomelanine vererft dus autocomaal en hoogstwaarschijnlijk intermediair. Bij de zebra-vinkvererving kennen we het symbool B^+ en B^m .

Max. phaeomelanine = + en min. phaeomelanine is m.

Het verschil in de bruine kleur van de pop, dus goed warm bruin en slecht bruin, vererft autosomaal. Door selectie met steeds de best gekleurde pop bouwt u een stam op met max. bruin. De mannen uit die stam zullen minder warm bruin tonen door de dubbel aanwezige phaeomelanine afremmende geslachtsbepalende factoren in de X chromosomen. Heeft u een stam slecht bruin, dus ook de poppen, dan zullen de mannen nog slechter van kleur zijn: ten eerste door het minimale bruin, autosomaal vererfend, en ten tweede door de geslachtsbepalende afremmende factor in de X chromosomen.

Resumerend kunnen we dan zeggen: het phaeomelanine bij de kanarie, bij de zebra-vink, maar ook bij de japanse meeuw vererft autosomaal, maar wordt bij de mannen door de dubbel aanwezige geslachtsbepalende factor in de X chromosomen afgeremd in de ontwikkeling.

Het verhaal is nog niet uit.

Alle factoren lopen de kans te mu- teren, stel nu eens voor dat die geslachtsbepalende remmende factor zodanig is gemuteerd, dat zij haar werking niet meer kan uitvoeren. Dan wordt ten eerste de sexindex gestoord, maar omdat die factor hoogstwaarschijnlijk niets te maken heeft met de bouw van de geslachtsorganen of het gedragspatroon zal er op dit terrein verder niets gebeuren. Het enige wat dan wel gebeurt, is dat u een stam kunt opbouwen met mannen en poppen die gelijk van kleur zijn, dus diep warm bruine mannen en diep warm bruine poppen. Als u dan nog geen kampioen wordt dan weet ik het niet meer. (Natuurlijk met de max. bruinfactor B⁺.)

Deze mannelijke en vrouwelijke geslachtsbepalende factoren hebben ook grote invloed op de mozaïekweek. In mijn artikelenreeks 'Bastardering met de kapoetsensij's' heb ik reeds voorspeld dat via een crossing-over het mogelijk moet zijn goede mozaïekmannen te kweken. Ik kan u aanraden deze artikelenreeks nog eens te bestuderen.

Misschien heeft in uw achterhoofd de vraag wel eens rondgedoold hoe het mogelijk is en hoe het erfelijk te verklaren is, waarom steeds de

mannelijke kapoetsensij's en de mannelijke zebra-vinken hun mannelijke kenmerken, zo lang u zich kunt herinneren, zó mooi aan hun nageslacht kunnen doorgeven. Nu weet u het, het zit hem eenvoudig in die dubbele X chromosoom bij de man en de enkele X chromosoom bij de pop. Het Y chromosoompje van de pop heeft daar niets mee te maken.

De factoren voor het zwarte kopje en de factoren voor het mooie rood van de mannelijke kapoetsensij's heeft de man dubbel en alle na hem komende mannen bezitten die factoren dubbel. Bij de pop ontbreekt die mannelijke bevedering, de pop bezit wel de erfelijke factoren om die bevedering te ontwikkelen, maar enkelvoudig (één X chromosoom). De pop geeft die factoren wel door aan haar zonen, alleen in het enkelvoud. Die mannelijke geslachtsbepalende factoren kunnen iets toevoegen aan de oervorm van het vrouwelijk kleed, maar ze kunnen ook een ontwikkeling afremmen, wat het geval is bij uw bruine (en natuurlijk ook isabel-) kanarie. Alle mannen bezitten wel alle erfelijke factoren die het oerpatroon veroorzaken, nl. precies evenveel vrouwelijke geslachtsbepalende factoren als de pop, de mannen bezitten dus iets extra's, nl. de dubbele mannelijke geslachtsbepalende factoren.

Mijnheer J.F., we gaan nog even verder, nl. het eumelanine.

Ik poneerde: De ontwikkelingsfactor voor het eumelanine vererft autosomaal (u schrijft onafhankelijk, maar dat moet autosomaal zijn). U trekt uw wenkbrauwen op, u heeft het anders geleerd. Dat dacht ik vroeger ook, nu niet meer. Een mens is nooit te oud om te leren.

U kweekt bruine kanaries en u is ge-

leerd dat die factor geslachtsgebonden vererft. Inplaats van zwart eumelanine treedt een zwakkere oxydatie op die het zwarte eumelanine verandert in zandkleurig bruin eumelanine.

Maar nu poneer ik, de ontwikkelingsfactor voor eumelanine vererft autosomaal. Zo is het mijnheer J.F. Maar die ontwikkelingsfactor wordt beïnvloed door de z factor die zich in het X chromosoom bevindt. Deze factor verhindert de totale oxydatie van het eumelanine. Maar dit is geen geslachtsbepalende factor, dit is wel degelijk een **geslachtsgebonden factor** zoals u is geleerd, want die kan ook bij de poppen optreden.

Hier ziet u een voorbeeld hoe twee factoren, de autosomale ontwikkelingsfactor en de geslachtsgebonden z factor de melaninevorming beïnvloeden.

Voordat u mij onverdiende lof toezwaait, de theorie van de geslachtsbepalende factoren is jaren geleden wetenschappelijk al vastgesteld en is niet aan mijn denkvermogen ontsproten.

Mijne heren, tot hiertoe mijn bijdrage tot uw kanarieproblemen, met deze bijdrage wordt niets veranderd aan de tot nu toe geldende vereringstheorie, wel tracht ik ook op uw gebied een verklaring te geven van de vererving van de dimorfismische eigenschappen. □

W. Beckmann

In onze volgende editie zal de heer Kuiper uitgebreid op bovenstaande reacties ingaan.

Red.

mijn kweek met...

Tekst: C. van Elven
Foto: A.F. Mollinger

Ja, waarmee eigenlijk. Laat ik u eerst iets vertellen over de volière, waarin zich meerdere soorten kleine Afrikaantjes bevinden. De volière bevindt zich op de zolder van mijn woning, tegen het schuine dak aan en heeft een afmeting van: breedte 180 cm, diepte 165 cm, grootste hoogte 195 cm en kleinste hoogte 70 cm. Hierin bevinden zich hooi, rietstengels, takken van conifeer, takken van de denneboom en takken brem, waartussen diverse soorten nestkastjes zijn gehangen. Door de volière heen lopen twee buizen van de centrale verwarming. De volgende vogels bevolken het geheel: 4 oranjekaakjes, 4 napoleonnetjes, 1 paar tijgervinken, 1 paar vuurvinken en 1 paar blauwfazantjes. Over beide laatste soorten wil ik het hebben. Zij maakten zowel nesten in de broedkastjes als tussen de diverse takken. Het grootste probleem is echter het grootbrengen van de jongen. Nadat zowel de blauwfazantjes als de vuurvinken hadden gebroed in januari, bleek, dat de eitjes van de vuurvinken onbevruucht waren, terwijl van de eitjes van de blauwfazantjes er 1 onbevruucht was en de andere drie, nadat

ze ongeveer 13 dagen beurtelings door de man en de pop waren bebroed, uitkwamen. Toen de jongen 6 dagen oud waren vond ik ze alle drie dood op de grond. De kropjes waren echter niet erg vol. Kennelijk werden ze niet goed gevoerd. Als voer kregen ze een mengsel van eivoer en universeelvoer, rul gemaakt met warm gemaakte honing, terwijl als levend voer geknipte meelwormen op het menu stonden. Verder hadden ze de beschikking over het 'gewone' tropenzaad, onkruidzaad en trosgierst.

Na deze teleurstelling duurde het ongeveer 3 weken en zowel de vuurvinken als de blauwfazantjes hadden weer eieren. De vuurvinken hadden dezelfde nestlocatie gekozen, namelijk een traliekozijntje, terwijl de blauwfazantjes een kogelrond nest hadden gevlochten tussen de takken, van kortgeknipt en uitgerafeld sisaltouw. Na ongeveer 8 dagen bleek, dat de eitjes van de vuurvink wederom onbevruucht waren, terwijl de 4 eitjes van de blauwfazantjes alle 4 bevrucht waren. Denkend aan het gezegde 'Gedeelde smart is halve smart', ruilde ik de 2 eitjes van de vuurvinken voor 2 eitjes van de blauwfazantjes. Het broeden ging gewoon door. Na ongeveer 13 dagen broeden kwamen in het nest van de vuurvinken 2 blauwfazantjes

ter wereld, terwijl in het nest van de blauwfazantjes 1 blauwfazantje werd geboren. Het andere bevruchte eitje kwam niet uit. De vuurvinken voerden de beide jonge blauwfazantjes voortreffelijk, ondanks het ontbreken van de helder witte punten aan de snavelrand, zoals bij jonge vuurvinken gebruikelijk is. Na 4 dagen vond ik 1 jong blauwfazantje dood op de grond, ondanks zijn redelijk gevulde kropje. Het bleek het jong te zijn uit het nest van de blauwfazantjes. Met de jonge blauwfazantjes in het nest van de vuurvinken ging het uitstekend. Na 7 dagen kon ik de jongen ringen, waarna ze na ongeveer 22 dagen het nest verlieten. Ze werden grootgebracht met eerder genoemd voer. Opmerkelijk was, dat ze, nadat ze waren uitgevlogen, de eerste dagen zowel door de vuurvinken als door de blauwfazantjes werden gevoerd, waar ze bij beide soorten om bedelden.

Eén en ander vond plaats in de maanden januari — maart 1977. Inmiddels hebben de beide blauwfazantjes, man en pop, voor goede resultaten gezorgd op de diverse tentoonstellingen in het noorden van het land. Zij 'scoorden' tussen de 87 en 90 punten.

In 1978 brachten de 'oude' blauwfazantjes in een buitenvolière hun eigen jongen groot, terwijl de 'oude' vuurvinken en de 'oude' blauwfazantjes nu, 2-1-1979, terwijl ik dit schrijf, bij een buitentemperatuur van — 14 graden Celsius en een temperatuur van +16 graden Celsius op de zolder, in de volière, allebei twee jongen hebben, die ze hopelijk zelf groot brengen. □

de picta

Tekst en foto
Mevr. Spenkelink-Van Schaijk

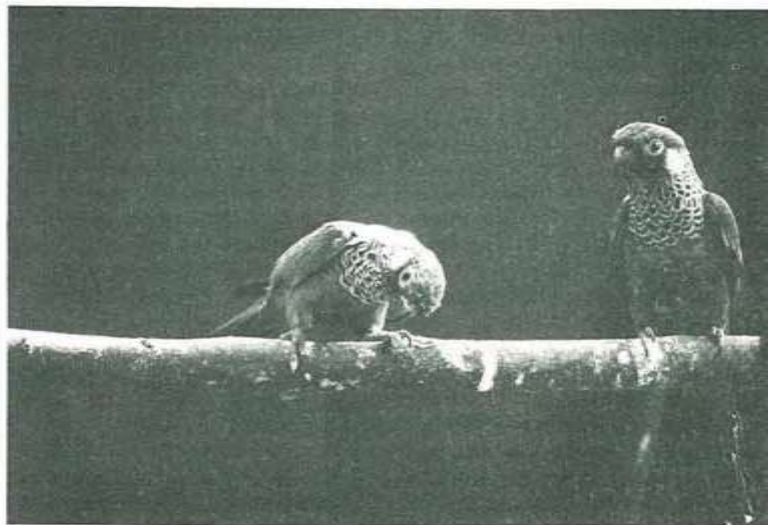
De Picta (*Pyrrhura picta* = letterlijk Geschilderde Pyrrhura) heeft een totale lengte van ongeveer 22 cm. Het is een prachtig getekend en kleurrijk vogeltje. Het kleed is over het algemeen genomen groen; het voorhoofd is blauw over de kroon overgaand naar bruin in de nek; een crème witte oorvlek en vóór en onder het oog een kastanje-rode wangvlek. De keel- en nekkpartij is zwartbruin, waarbij elke veer crème wit omzoomd is en wel zodanig dat het totaal een duidelijke schubtekening vertoont; de vleugel is groen met een fel rode vleugelbocht, terwijl de slagpennen diep blauw zijn; op de stuit en onderbuik een roodbruine vlek welke variabel van grootte is; de staart is aan de bovenzijde blauwgroen en eindigt in roodbruin, de onderzijde is dof bruinrood; een zwarte snavel en poten en een bruine iris voltooien dit enorm kleurrijke vogelkleed.

De picta komt voor in het gebied van Guyana tot aan de Amazone en in Oost-Venezuela, verder in het gebied van de Amazone vanaf de monding tot in Peru en Noord-Bolivia. In de zomer van 1975 kon ik twee paartjes van de *Pyrrhura picta* uit Duitsland bemachtigen. Deze vogels waren daar reeds zes maanden en volkomen geacclimatiseerd. Deze vogels hadden een normale quarantaine periode gekend, maar waren nog niet meteen vrijgegeven daar andere vogels van de zelfde zending nog 'besmet' verklaard waren. Dit resulteerde voor deze picta's in een verblijf van bijna een half jaar in een besloten ruimte. Toen ik de vogels kon afhalen bevonden deze zich in een buitenvolière maar met een nachthok dat zeer warm gehouden was.

Enkele maanden later kreeg ik er twee paartjes bij via mijn kennissen rechtstreeks uit Zuid-Amerika. De vier rechtstreeks geïmporteerde vogels waren aanvankelijk goed en tierig, maar langzaam maar zeker ging er een achteruit en binnen veertien dagen was het diertje dood. Wat we er ook aan gedaan hadden, niets hielp; alles viel verkeerd uit. Ik had ze in een aparte kooi in het nachthok van een grote tropenvolière, waarin de mogelijkheid van verwarming en verlichting aanwezig was. Deze kooi heeft een afmeting van 70 cm hoog, 60 cm diep en 80 cm lang en is zo gelegen dat ik de vogels van buiten op een afstand van ongeveer 6 m kan observeren, zij in het licht en ik in het donker.

De dode vogel heb ik laten onderzoeken bij het Diergeneeskundig Instituut, maar de doodsoorzaak was uiteindelijk niet vast te stellen, zo-

dat ik het als een gevolg van de overschakeling van de vrijheid naar gevangenschap zag, een 'mentaal' zwak punt dus. De drie andere heb ik na de dood van de eerste vogel meteen overgeplaatst en de gebruikte kooi ontsmet. Hoewel deze zich goed gedroegen in de andere kooi, zag ik al gauw het zelfde beeld als bij de eerste vogel zich herhalen, weer ging er één achteruit. Daar ik aanvankelijk toch van plan was deze vogels in de grote volière los te laten, heb ik de deur van het kooitje 's avonds, met donker dus, open gezet. De volgende morgen vond ik alle drie vogels drijfnat van een pas genomen bad zich lekker droog schuddend op de rand van het vijvertje in de buitenlucht. De gehele dag deden ze niets anders dan baden leek het. Aanvankelijk was ik wel wat bezorgd, dat er een kou zou vatten, immers ze kwamen pas uit een warm land, terwijl er één

er niet zo lekker had bijgezeten. Gelukkig was mijn bezorgdheid ongegrond, ze leefden helemaal op in de grote ruimte van 5 m bij 5.50 m en 2 m hoog, begroeid met liguster, buxus, winde en dergelijke. Ze waren na een verblijf van een week in deze ruimte zodanig bijgekomen dat ze mij al nieuwsgierig bekeken als ik met wat extra lekkers voor ze de volière betrad.

Eindelijk was het dan zo ver dat de nachtelijke temperaturen boven de 10° C bleven en overdag was het droog en zonnig weer. Van de rechtstreeks ontvangen partij waren toch nog twee vogels doodgegaan. De overgebleven zes deed ik na de weersverbetering gelijktijdig in een andere buitenvolière van 90 cm breed, 2 m hoog en 3 m lang. Achterin hing ik twee broedblokken als die voor de neophema's en roodruggen op. Twee dagen later zag ik dat er drie in blok 1 en drie in blok 2 kropen. Van de vogels in blok 1 heb ik er later nog twee verspeeld, het leek wel of ze in het blok platgedrukt waren. Daar in het tweede blok twee vogels waren begonnen te knagen aan het hout en brokjes vermolmde boomstam, heb ik toen de resterende vogels ergens anders geplaatst. Het broedblok had een lengte van 60 cm, een uitwendige diameter van 25 cm en een inwendige broedruim-

te van 15 tot 17 cm. Precies rond was het niet, aangezien het een holle tak van een oude wilg was. De zomer en het najaar verstreken terwijl de vogels goed bleven gedijen, ze waren snel goed en glad door de ruigekomen. Nu was het afwachten wat de winter zou brengen. Immers, dit was de eerste winter zonder verwarming; maar alles verliep verder naar wens.

Naarmate het komende voorjaar zich liet gelden werden de vogels liever tegen elkaar, het vrijen en koken intenser en veelvuldiger. Ongeveer half maart ging één van de vogels steeds vaker en veelvuldiger overdag in het broedblok, tot ik haar hele dagen niet meer zag. Zo'n eerste broed met een nieuw soort vogel brengt toch zoveel spanning, dat je eerder een dode vogel dan een legsel eieren durft te verwachten. Op 8 april besloot ik maar weer eens te gaan kijken en jawel hoor daar lag het eerste eitje, mooi glad en bijna kogelrond met een afmeting van 26.0 mm bij 23 mm. Het popje was, doordat ik tevoren veelvuldig in het hok was geweest en ook meerdere malen het broedblok had gecontroleerd niet paniekerig maar klauterde rustig naar het vlieggat zodat ik het nest goed kon controleren. Ze had een tamelijk diep kuiltje gemaakt in het molm-

Regelmatig controleerde ik van nu af aan op een vast tijdstip het nest waarbij over het algemeen de dieren rustig bleven toekijken. Toen het zo langzamerhand tijd werd van het uitkomen van de eieren besloot ik niet meer zo vaak meer controle uit te oefenen. Op 1 mei kipte het eerste jong en op 6 mei lagen er drie mooie jongen. De resterende eieren waarvan één rot en de twee anderen onbevruucht heb ik toen weggehaald, kennelijk is de pop na het derde ei te weinig van het nest af geweest en had de man de kans niet meer de andere te bevruchten; jammer, er waren zes mooie eieren gelegd. Op de 29e juni vloog het eerste jong tegen de middag uit en ging voor de schemer weer in het blok terug. Op de 30e juni zaten er in de vroege ochtend alle drie de jongen goed op stok. Reeds de volgende dag aten ze met de ouders mee uit de voerbak, maar vóór de schemer vlogen ze weer één voor één het broedblok in, terwijl de ouders nog wat op de grond rondscharrelden. Het paartje had dus totaal 12 dagen nodig voor hun legsel en 22 dagen voor het broeden, met dien verstande dat ze beginnen te broeden bij het eerste ei. Verder 55 tot 58 dagen voor de opfok. Uit latere ervaringen met de Pyrrhura-soorten blijkt dat deze periode met warmer weer wat korter en bij kouder weer wat langer kan zijn. Wat de jongen betrof, nog enkele dagen verder en ze waren geheel zelfstandig. Een broedsel vergt dus 22 dagen plus 55 tot 58 dagen dat is een totaal van ongeveer 80 dagen. Het ringen moet men tussen de 10e en de 15e dag doen en voor de kleinere Pyrrhura's de normale maat voor Rosella's namelijk 5.4 en grotere Pyrrhura's met 6 mm.

Hun voedsel bestaat uit het normale zaadmengsel dat ik ook aan de Australische Parkieten verstrek. Verder fruit in allerlei soorten. Voorts veel groenvoer, wat zowel muur als gras op de bodem kan inhouden of ingeharkt zaad in goed gesproten vorm, zodat ze steeds groenvoer ter beschikking hebben.

Een goede badgelegenheid is zeer belangrijk, daar ze graag en veelvuldig een bad nemen.

Nu iets wat het sexen betreft. In het algemeen is het wel zo dat, als men eenmaal onder voortdurende controle jongen heeft zien opgroeien men verschilpunten langzaam ziet ontstaan waardoor men ze later iets makkelijker kan sexen. Maar makkelijk en overduidelijk als sommige mensen willen doen voorkomen zal het bij de Pyrrhura-soorten nooit worden, daarvoor zijn de verschillen tussen man en pop té klein. Wat de bijgaande foto's betreft. Aangezien het inwendige van het blok te donker was, heb ik daar geen dia's van kunnen maken. Daartoe heb één van de jonge vogels eerst op een leeftijd van 50 dagen uit het blok gehaald (zoals u op bijgaande plaat 1 ziet). Tien dagen later vloog het diertje uit op een stronk behangen met muur en bekeek de nieuwe wereld met verbazing (plaat 2).

Zoals ik boven reeds schreef, heb ik de nieuw verkregen vogels zeer snel in een buitenvolière gedaan, aangezien ik er zelf een voorstander van ben in een open volière te kweken,

ook al laat het resultaat wellicht een aantal jaren langer op zich wachten. Het aanpassingsvermogen is bij vogels bijzonder goed als men ze maar in conditie houdt. Volgens mij krijgt de vogel na de rui een verenpakket terug aangepast aan de klimaatsomstandigheden waarin het dier zich op dat moment bevindt. Ik bedoel, een vogel uit de tropen krijgt in een kouder klimaat een iets dikker verenpakket terug en na enkele jaren is het dier niet alleen ingesteld op het verschil van het zuidelijk en het noordelijk halfrond, maar heeft ook zijn kleed zich aangepast met een dikker donsverenkleed. Anders zouden immers vele tropische vogels zich niet buiten kunnen handhaven in de vorstperioden. Ook verhogen we met de buitenkweek de algehele weerstand van de vogel.

Gezien het kleine aantal vogels van dit soort en van andere Zuid-Amerikaanse Parkieten waarmede wordt gekweekt zou ik u willen verzoeken uw 'eigen kweek' met die van een ander 'uit te wisselen', zodat inteelt zo lang mogelijk wordt uitgesteld. Bij Zuid-Amerikaanse Parkieten blijkt zulks namelijk veel spoediger

funest te zijn. Om deze reden roep ik u op om u bij de redactie van dit maandblad of bij mij op te geven als kweker van bepaalde Zuid-Amerikaanse Parkieten en Aziatische Parkieten of Lori's; teneinde zodoende een centrale registratie te krijgen waardoor wij niet onnodig kilometers moeten rijden om de paren onverwant te maken en men de ene keer bij deze, de andere maal bij iemand anders kan ruilen. □

GEZA SEPT

**Voorkomt en geneest
virusziekten en infecties.**

Een goedkoop en
afdoend middel dat
eenvoudig toegepast kan
worden:
enige druppels aan het
drinkwater toevoegen
is voldoende.

Populierstraat 121 - 123
Tel. 070 - 60 23 84

**W. ROUPPE
VAN DER VOORT**

**Aanbieding voor
de lezers van dit blad**

Encyclopedie v.d. Vogelliefh., 4
banden, f 360,—, of 12 x f 30,—

Vogelparadijs in kleuren, 10 banden,
f 252,—, of 12 x f 21,—

Het Grote Kanarieboek, met 80
kleurenfotopag., f 69,—, of 6 x f 11,50

Het Grote Kleurparkietenboek, met vele
kleurpln., f 63,—, of 6 x f 10,50 (over
grasparkieten)

Austr. Papegaaien en Parkieten, met
kleurpln., f 57,—, of 6 x f 9,50

Kwartels en Fazanten, met vele
kleurpln., f 63,—, of 6 x f 10,50

Vraagt gratis catalogus en
kleurenprospectussen!

**Intern. Hobby-Boekhandel
Gorssel, 7213 ZG P.B. 20**

grasparkieten allerlei

door H.W.J. v.d. Linden Foto: H. Laccy

Niet alle energie die in het voedsel ligt opgesloten zal door onze vogels benut kunnen worden doordat een deel van de energie tijdens de diverse lichaamsprocessen verloren gaat. De omzettingen en verbrandingen gaan gepaard met warmteontwikkeling die in de vorm van warmte gespuid wordt. De overige niet bruikbare energie verlaat het vogellichaam in de vorm van faeces.

Wat betreft de koolhydraten zijn enkel de monosachariden van belang omdat alleen deze via de darmwand in de bloedbaan opgenomen kunnen worden. De oligosachariden en de polysachariden dienen daarom eerst tot monosachariden te worden afgebroken. Dit gebeurt in het spijsverteringskanaal. Het dierlijk organisme is in staat bepaalde aminozuren uit andere aminozuren te produceren, uit eiwitten koolhydraten en vetten samen te stellen, maar ook koolhydraten uit vetten en vetten uit koolhydraten om te zetten.

Tijdens de diverse levensprocessen wordt voortdurend warmte ontwikkeld door verbrandingen ten dele veroorzaakt door het stofwisselingsproces voor het overige afkomstig van o.a. spierbewegingen en ademhalingsarbeid. Immers de hiervoor benodigde energie wordt voor een belangrijk deel in warmte omgezet.

De warmte is nodig voor het op peil houden van de lichaamstemperatuur. De vogels maar ook de zoogdieren hebben ook bij een sterke temperatuurwisseling buiten een vrij constante lichaamstemperatuur welke meestal hoger is dan de buitentemperatuur.

Het behoeft geen betoog dat de instandhouding van de lichaamstemperatuur tegenover een sterk verminderde omgevingstemperatuur een grotere warmteontwikkeling en een daarmee gepaard gaande intensievere stofwisseling noodzakelijk maakt. Met de door ons te verstrekken voeding dienen we hiermede dan ook rekening te houden.

Indien de glycogeen voorraad van

het lichaam uitgeput is zal de vogel zijn lichaamsvet aanspreken. Raakt ook dit op dan wordt het lichaamseiwit aangesproken.

Onder opname van zuurstof kunnen koolhydraten en vetten volledig tot kooldioxyde (CO_2) en water (H_2O) te worden verbrand en kunnen dus volledig benut worden.

Bij de afbraak van de stikstof bevattende eiwitten is de allereenvoudigste stof welke overblijft ammoniak (NH_3). Door zijn giftige eigenschappen wordt het door het lichaam onmiddellijk in onschadelijke stoffen omgezet hetgeen ons in dit verband niet verder hoeft bezig te houden. Samenvattend kunnen we zeggen dat koolhydraten en vetten als energiebron vollediger worden benut dan eiwitten.

Tenslotte wil ik nog opmerken dat indien het voedsel niet goed is samengesteld, dit vooral gezien voor wat betreft de aminozuursamenstelling ten opzichte van de benodigde behoefte aan aminozuren, er tijdens de afbraakprocessen een extra hoeveelheid warmte kan optreden die weer aan de omgeving afgegeven dient te worden. Een te hoge warmteproductie is schadelijk voor de vogels en kan zich uiten in een belemmerde groei en activiteit.

Vitaminen

Bijna alle dieren hebben behalve

bouw- en bedrijfsstoffen, zo heeft men proefondervindelijk vastgesteld, nog bepaalde andere stoffen nodig voor het juiste verloop van de verschillende fysiologische en psychologische processen in het organisme. Men noemt ze vitaminen. Het zijn organische verbindingen welke door het plantenrijk worden opgebouwd.

Vitaminen, zijn in uitermate kleine hoeveelheden, een werkzaam middel bij de diverse levensprocessen en komen derhalve niet als bedrijfsstof en bouwstof in aanmerking.

Gebrek- of een tekort aan bepaalde vitaminen uit zich in een ziektebeeld dat karakteristiek is voor het ontbrekende vitamine. Men spreekt bij een totaal ontbreken van een vitamine van avitaminose en bij een tekort van hypovitaminose. Een teveel aan vitaminen, wat zich met name voor kan doen bij de vitaminen A en D, wordt hypervitaminose genoemd. We weten dus dat vitaminen, hoewel in geringe hoeveelheden benodigd, van vitaal belang zijn. Met opzet heb ik hierboven het woord 'vitamine' en 'vitaal' in een zin gebruikt omdat vele vogelliefhebbers in de mening verkeren dat vitaminen en vitaliteit samengaan. Men is van mening dat door aan de vogels flinke hoeveelheden vitaminen te verstrekken ze overlopen van energie en vitaliteit. Niets is echter minder waar. In werkelijkheid wordt het grootste gedeelte van de verstrekte vitamine door het vogellichaam weer afgescheiden zonder er ook maar de minste betekenis voor te hebben gehad. Wel is het zó dat onze vogels bij een gebrek aan vitaminen, dus bij een gebreksziekte, gewoonlijk weinig energie en vitaliteit tonen. Laten we ons daarom wat betreft de vitaminen niet door gevoelens en de populaire benaming laten leiden doch e.e.a. eens wat beter bekijken. Wel wil ik nog opmerken dat gebreksziekten een hele serie oorzaken kunnen hebben en veel vaker dan we denken te wijten zijn aan storingen in de stofwisseling doordat bepaalde aminozuren ontbreken.

We kunnen de vitaminen in twee groepen indelen:

- 1) de in vet oplosbare vitaminen A, D, E en K
- 2) de in water oplosbare vitaminen van het B-complex en C.

vogelkinderen en hun ouders

Meindert de Jong
Fotografie uit gelijknamig boekje
Thieme en Cie.

Buizerd

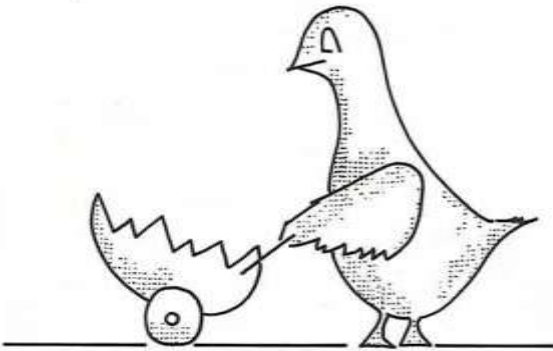

Hoewel deze roofvogel graag een oud nest van kraaien of roofvogels benut, bouwt hij toch ook niet zelden zelf een flinke horst van takken en twijgen, die verstevigd wordt met stukken modder. De nestkom wordt belegd met fijner materiaal, terwijl op de rand altijd frisse groene takjes worden gedeponeerd, een 'versiering' die de vogels de gehele broedtijd blijven verzorgen. Op plaatsen waar meerdere horsten liggen (die niet als kinderkamer worden gebruikt), worden ook deze opgelapt en met groen versierd. Vanaf de grond is dan ook niet te zien of een horst al dan niet is bewoond. Er worden, als de wieg eenmaal is bepaald, drie of vier, minder vaak twee, eieren gelegd. Ze zijn groenachtig- of grijswit met lichtbruine, roestrode en donkerbruine vlekken; deze vlekking is nu eens zeer overvloedig, dan weer erg spaarzaam en ontbreekt soms zelfs geheel. De eieren worden gelegd met tussenpozen van twee tot drie dagen; het broeden geschiedt uitsluitend door het vrouwtje en zij begint hiermee, direct nadat het eerste ei in de kom is gedeponeerd. Zodoende is er nogal enig verschil tussen het eerst en het laatst geboren donsjong. Buizerden zijn zorgzame ouders; altijd is er wel één in de buurt van de horst om een oogje in het zeil te houden. Zelfs als de kinderen reeds twee weken oud zijn, worden ze nog gekoesterd en bij slecht weer bedekt de oude vogel ze nog als ze reeds een maand oud zijn en al behoorlijk in de veren zitten. De jongen verlaten de horst na een week of zes, zeven.

In ons land wordt als nestplaats geboomte geprefereerd, zowel loof- als naaldhout, maar in het buitenland maken ze graag gebruik van rotsrichels. In Duitsland trof men een nest aan op het strodak van een in het veld staande schuur!

56/45 mm

Braamsluiper

De braamsluiper zoekt het doorgaans niet erg hoog en bouwt bij voorkeur zijn nestje in braamstruiken, dichte heggen, doornig struikgewas, heesters en dergelijke. Vindt u een nest op een grotere hoogte dan twee meter, dan is dat beslist iets bijzonders. Het is een niet onstevig maar klein en ijl — men kan gewoonlijk door de bodem heen kijken — bouwseltje van dorre stengeltjes en fijne takjes; de kom bestaat voornamelijk uit worteldraden met soms wat spinrag en wol. Zo op het eerst gezicht heeft het veel weg van dat van de zwartkop, maar het is nog kleiner en ijler. Het grove materiaal wordt door het mannetje geordend, terwijl het vrouwtje het 'fijnere werk' doet. Er worden vier tot zes eitjes gelegd; hun schaalkleur is vuilwit tot roomkleurig, soms met een groenig of bruinachtig tintje. De ondervlekjes zijn paarsachtig met daarover — spaarzaam — een aantal bruine 'spatjes' in diverse nuances, vaak staan ze het dichtst bij elkaar aan de stompe pool. Zeer zelden treft men niet of nauwelijks gevlekte eitjes aan. Het broeden, dat tien tot twaalf dagen duurt, geschiedt voor een groot deel door het vrouwtje, hoewel haar eega haar af en toe even aflost. Na een dag of twaalf verlaat het kroost de wieg, maar het vliegen gaat ze dan nog maar belabberd af.

Soms worden twee broedsels groot gebracht, maar dat is lang niet altijd het geval.

16/12 mm

van groen tot albino de klassieke kleuren

door H.K. v.d. Wal

Mozaïeken in de vetstof-serie

Als we de mozaïekfactor brengen in de vetstofserie dan hebben we de mogelijkheid om dit te doen in zowel de gele als de oranje rode kleur. We krijgen dan de kleurslagen: Mozaïek — Geel, Mozaïek — Oranje rood; deze laatste kleurslag kan ook voorkomen in combinatie met de ivoorfactor, we krijgen dan Mozaïek Oranje rood ivoor. Bij deze kleurslagen is de algemene eis dat de bevedering op die plaatsen waar de mozaïektekening niet aanwezig is, zo wit mogelijk moet zijn. Deze witte kleur wordt veroorzaakt door twee eigenschappen:

- a. het verdringen van de vetstofkleur uit de bevedering en een concentratie hiervan naar de kenmerkende mozaïektekening,
- b. door de schimmelfactor, die ook invloed uitoefent op de verdeling van de vetstofkleur.

De schimmelfactor speelt een belangrijke rol bij de tot stand koming van de mozaïektekening. Alleen in combinatie met de schimmelfactor kan de mozaïektekening tot uiting komen.

Mozaïeken in de gepigmenteerde serie

De mozaïekfactor kan uiteraard ook gefokt worden in de gepigmenteerde kanaries. Daar het bij de mozaïeken in de eerste plaats gaat om de mozaïektekening moeten we ook bij deze groep wel het accent blijven

leggen op deze tekening. Daarnaast komt dan de kwaliteit van het pigment nog om de hoek kijken.

Zagen we bij de mozaïeken in de vetstofserie dat de bevedering wit moest zijn; bij de gepigmenteerde vogels is dit uiteraard niet mogelijk. Hier zien we toch wel een zelfde verschijnsel optreden. Door de werking van de mozaïekfactor in combinatie met de schimmelfactor ontstaat er een zg. 'zilversluier' in de rug. Hoe beter deze zilversluier aanwezig is, des te beter zal de mozaïektekening tot uiting komen.

Daarnaast zal de gepigmenteerde mozaïek steeds in het bezit zijn van een kenmerkende lichte broek.

In de gepigmenteerde serie vragen we uitsluitend vogels met de oranje — rode bijkleur. Hierbij is uiteraard ook de combinatie met de ivoorfactor mogelijk. Deze combinatie wordt evenwel niet aanbevolen daar onder invloed hiervan de kleurdiepte van de mozaïektekening wordt aangetast waardoor een fraai contrast met de pigmenttekening zal verdwijnen.

In de gepigmenteerde serie komen de volgende combinaties voor:

- a. alle mozaïeken in de or. rood bronsserie
- b. alle mozaïeken in de or. rood bruinserie
- c. alle mozaïeken in de or. rood agaatserie
- d. alle mozaïeken in de or. rood isabelserie

Hierbij zijn ook de combinaties met

pastel en opaal mogelijk terwijl evenals bij de vetstofvogel geldt; dat alle vogels schimmel moeten zijn.

Beletting van de mozaïektekening

Ondanks het verschijnsel dat de mozaïektekening een kenmerk is dat uiteindelijk van de vrouwelijke kapoetsensijns afkomstig is, zijn er een aantal factoren die tot het erfelijk bezit van de kanarie behoren, die het optreden van de mozaïektekening kunnen beletten. Deze zijn;

a. de intensiefactor, een goede mozaïektekening komt alleen tot stand in combinatie met de schimmelfactor. Als we de intensiefactor en de mozaïekfactor in één vogel verenigen dan zal de mozaïektekening niet tot uiting kunnen komen, doordat er geen regionale beletting van de kleur optreed.

b. de dominant- en recessief-wit factor. Beide factoren bezitten de eigenschap om de carotinoïdevorming te verhinderen waardoor de mozaïektekening wordt gemaskeerd.

Wil men gericht mozaïek-kanaries fokken dan dient ervoor worden gewaakt dat er op enigerlei wijze één van bovenstaande factoren worden ingefokt. De dominant-wit en de recessief-wit factor kunnen we nog wel in de hand houden maar moeilijker ligt het met de intensiefactor. Zodra we, misschien onbewust, half-intensieve vogels gaan gebruiken dan zal het resultaat, al zijn dat er minder goede mozaïeken worden verkregen.

Dit is ondermeer een van de redenen waarom het in de praktijk moeilijk blijkt te zijn om goede mozaïeken te fokken. Diverse overige moeilijkheidsfactoren spelen daarnaast ook nog een rol en dat heeft er toe geleid dat een beperkt aantal fokkers zich al jarenlang hebben gespecialiseerd in deze kleurslag en zich ten doel hebben gesteld vogels te fokken die deze moeilijkheidsfactoren hebben overwonnen. Maar desondanks is het fokken van en met deze kleurslag voor iedere kanarieliefhebber een uitdaging mits hij of zij maar gericht te werk gaat en zich niet uit het veld laat slaan door het uitblijven van topers gedurende de eerste jaren dat hij zich met deze vogels gaat bezighouden.

Strikt genomen geldt dit voor alle kleurslagen.

□

de isabelserie

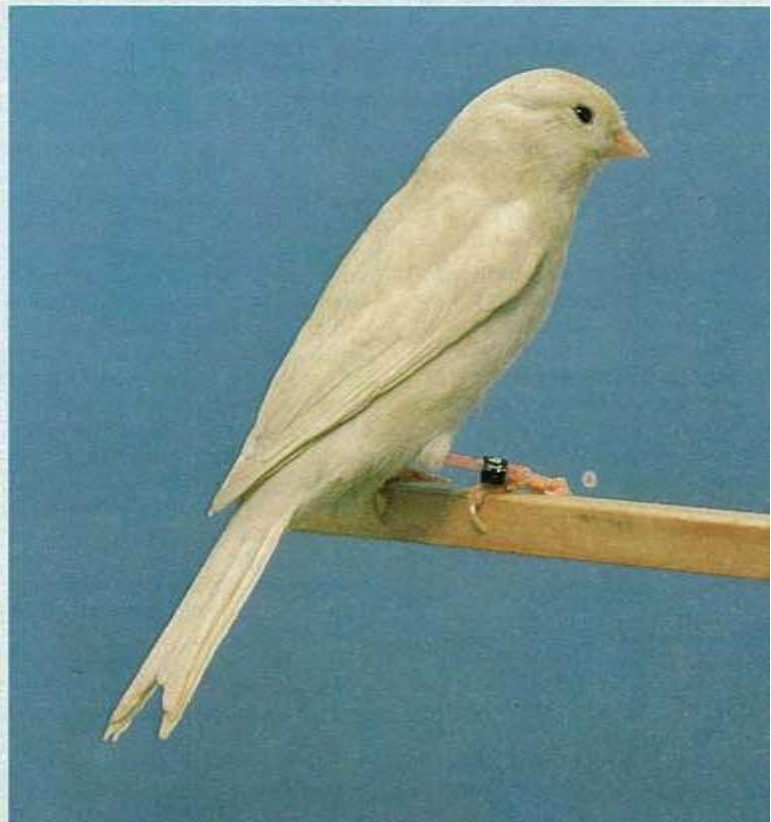
Op de tentoonstelling, in de standardeisen en op het keurbriefje, nabeschuiving van het tentoonstellingsseizoen.

Op het vraagprogramma der N.B.v.V. prijken 18 kleurslagen die tot de isabelserie behoren, vanzelfsprekend zijn er standardeisen voor al die kleurslagen. Opzettelijk laat ik in deze nabeschuiving de satinet en de ino buiten beschouwing, volgens het vraagprogramma horen de roodogige isabellen niet tot de isabelserie, de roodogen zijn een aparte hoofdgroep, dat geldt ook voor de mozaïekisabellen. Gelukkig mogen de verschillende soorten isabellen zich nog steeds koesteren in de warme belangstelling van erg veel liefhebbers, het zachte pigment van de isabelserie spreekt velen aan. Bladerend in de standardeisen moet het een ieder opvallen dat de totale isabelserie eigenlijk in twee groepen uiteenvalt, de intensieven en de schimmels. Dat is toch in alle series het geval? Ja, maar in de isabelserie en in de bruinserie heeft dat verstrekkende gevolgen voor het pigment. Intensieve isabellen moeten een zo fijn mogelijke(!) pigmentsbestreping laten zien, de niet-intensieven, de schimmels dus, moeten een vloeiend pigment bezitten. Kijkend naar de vogels die ingezonden werden naar de tentoonstellingen kan ik me niet aan de druk onttrekken dat veel liefhebbers daar niet bij stil staan, dat heeft natuurlijk gevolgen. Wanneer een oranjeroodisabelschimmel een duidelijk streping vertoont is dat als een serieuze fout aan te merken, immers, volgens de standaard moet het pigment van deze vogel vloeien. Pigment vloeit pas als de lichtbruine eumelanine bijna onmerkbaar overvloeit in de tussenliggende gereduceerde phaeomelanine, dat is een vloeiend pigment. Mag bij de isabelschimmels het pigment bijna onmerkbaar in elkaar overvloeien, bij de isabelpastellen moet het onmerkbaar in elkaar vloeien, iedere zichtbare streep is daar dus een fout. De intensieve isabellen zijn eigenlijk in dit opzicht de absolute tegenvoeter, bij deze kleurslagen is de aanwezigheid van tussenliggend bruin, hoe minimaal dan ook, aanleiding voor bestraffende bemerkingen op

het keurbriefje. Neem nu de goudisabel, ieder spootje tussenliggend bruin is zichtbaar in deze kleurslag, dan is de rug dus niet meer heider, de standaard zegt dat het moet, en dus...!

Bestraffende bemerkingen over de pigmentuiting van isabellen zijn geen uitzondering, helaas, met de regelmaat van de klok worden dien-aangaande fouten gesignaleerd. Dat was niet alleen in het afgelopen tentoonstellingsseizoen zo, beslist niet, dat is eigenlijk altijd al zo geweest. Daaruit kan eigenlijk slechts geconstateerd worden dat de individuele inzender de geplaatste bemerkingen niet benut bij het samenstellen van de fokparen! Misschien vindt u me wel een eigenwijze eigenheimer, ik blijf toch van mening dat de koppeling van vogels, die beiden hetzelfde gebrek vertoont, *zilverisabelpastel*

nen, een zinloze bedoening is. Uit zo'n ouderpaar mag u in alle redelijkheid alleen jongen verwachten die hetzelfde gebrek als de ouders vertonen, er bestaat zelfs een gede(geheide) kans dat de jongen de fout in sterkere mate als de ouders manifesteren. Inplaats van vooruitgang te boeken is achteruitgang het, mijns inziens, logische gevolg. De repetante der pigmentfouten heeft natuurlijk een oorzaak, zelfs een zeer voor de hand liggende. Welke? De liefhebber hinkt op twee gedachten! Nog altijd geloven velen dat uit één enkele paring topvogels in de intensieve lijn en in de schimmellijn verwacht mogen worden, het is niet waar! De samenstelling van de fokparen moet afgestemd zijn op het beoogde doel, ofwel, met een bepaald doel voor ogen worden twee vogels aan elkaar gepaard, zo zou het tenminste behoren te zijn, dat geldt onverkort voor de isabelserie. Een oranjeroodisabel van 90 pnt., een topvogel dus, gepaard aan een oranjerood-

oranjeroodisabel

isabelschimmel van 90 pnt., eveneens een topvogel, zal in de nafok slechts bij wijze van uitzondering toppers opleveren, dat geldt voor de intensieven en voor de schimmels die uit deze paring verwacht mogen worden. Foktechnisch is de paring van intensief x half-intensief en de paring van schimmel x lichtschimmel veel aantrekkelijker, vanzelfsprekend is de eerstgenoemde paring bedoeld om intensieven te fokken en de tweede om schimmels te verkrijgen, in beide gevallen staat de kwaliteit van de jongen voorop.

Nog even iets anders, sinds kort mogen goudisabellen een vleugje blauwfactor bezitten, houdt er echter rekening mee dat het zichtbare bezit van de blauwfactor ook in deze kleurslag bestraft wordt, net als dat bij alle overige isabellen gebeurt. Laten we gezamenlijk nog even kijken naar de bijgeplaatste foto's. De oranjeroodisabel is mooi egaal van kleur, is een tikkeltje melig, het pigment is mooi fijn, de rug is mooi helder. Het strepingspatroon is vrij lang, zou meer onderbroken moeten zijn. Het pigment van de oranjeroodisabelvoorschimmel maakt een vloeiende indruk, zonder te bruin te zijn, toch is dat in deze kleurslag vrij snel het geval. De zilverisabelpastel heeft een prachtig egale pigmentuiting, zó kom je ze nog maar weinig tegen. Drie vogels uit de isabelserie, maar, wat een verschillen! De volgende maand zal ik met u terugblikken op de bruinserie, TOT DAN! □

Jan Kuiper

Foto's: Dennis Avon, Tony Pillford
uit Boek Pietpraat
Uitg. Helmond

oranjeroodisabelvoorschimmel

exotische vogels als huisdieren?

JA of NEE

door R. Sterk, dierenarts

XII. Natuurbehoud (vervolg)

4. In Nederland verhandelde 'zeldzame' en 'bedreigde'soorten (vervolg)

d. Duiven

(orde: Columbiformes)

Via de vraag-en-aanbod-rubrieken van het maandblad *Onze Vogels* (1974-1975) en via de advertenties van handelaren in dat zelfde blad in dezelfde periode werden vier zeldzame soorten te koop aangeboden en gevraagd (1).

ren, zou dit kunnen bevestigen (1). Desondanks worden ze van tijd tot tijd telkens weer ingevoerd (6).

De **Bartletts' Dolksteekduif**, ook afkomstig van de Phillipijnen, zou een van de grootste zeldzaamheden op de vogelmarkt zijn (6). In de onderzochte periode werd hij 1 keer door een particulier aangeboden en 1 keer te koop gevraagd (1).

Alle drie soorten **Kroonduiven** (geslacht *Goura*) komen slechts in een smalle strook bergregenwoud voor op Nieuw Guinea; de jacht ten behoeve van de vogelhandel, als ook de jacht door de papoea's met

vermeld in de Wet-BUD, zodat de handel in en het houden van deze soorten in Nederland verboden is, tenzij ontheffing daarvoor wordt verleend.

Literatuur:

1. SMIT, C.P.J., R.J. STERK, H.C. WALVOORT. Exotische dieren als huisdier, ja of nee?; een oriëntatie. Faculteit Diergeneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht, 1977.
2. VINCENT J. Red data book, Vol. 2: Aves. Morges, Switzerland, 1966.

Tabel 13: In Nederland verhandelde zeldzame/bedreigde Columbiformessoorten (1).

	Vermeld in			Handelsfrekwentie	Kweek/Import
	RDB	BUD	WC		
— <i>Caloenas nicobarica</i> (Nicobarenduif)	—	+	+	2	I
— <i>Gallicolumba luzonica</i> (Dolksteekduif)	—	+	+	2	I-K
— <i>Gallicolumba criniger</i> (Bartletts' Dolksteekduif)	—	+	—	1	?
— <i>Goura scheepmakeri</i> (Scheepmakers' Kroonduif)	—	+	+	1	I

Verklaring tabel:

RDB : Red Data Book van de IUCN (2)

BUD : Wet bedreigde Uitheemse Diersoorten (3)

WC : Appendices van de Washingtonconventie (4)

1 : weinig tot sporadisch verhandeld

2 : onregelmatig verhandeld

I : (vrijwel) uitsluitend import van wildvangexemplaren

K : (vrijwel) uitsluitend gekweekte exemplaren

I/K : zowel import van wildvangexemplaren als gekweekte exemplaren

De **Nicobaren- of Manenduif** is een in aanschaf kostbare vogel en is afkomstig uit de Phillipijnen. Broedresultaten zijn bekend (5,6), maar het feit dat het aanbod in de onderzochte periode vrijwel alleen werd bepaald door handelaren wijst er op dat we hier waarschijnlijk met importexemplaren te maken hebben. Dat wildvangexemplaren worden verhandeld, wordt bevestigd door Inskipp (7): in de periode 1970-1974 werden op Heathrow (Londens vliegveld) 74 exemplaren vanuit Singapore aangevoerd.

De eveneens uit de Phillipijnen afkomstige **Dolksteekduif** zou goed zijn te kweken(6). Het feit dat het aantal aanbiedingen van particulieren groter is dan dat via handela-

voedselwinning als doel, hebben de drie soorten op vele plaatsen vrij-

wel uitgeroeid, zelfs op plaatsen waar het biotoop nog onaangetast is (7). Hoewel wettelijk beschermd op geheel Nieuw Guinea en export verboden is, worden kroonduiven nog steeds uitgevoerd: op Heathrow werden in de periode 1970-1974 liefst nog 227 uit Nieuw Guinea afkomstige kroonduiven aangevoerd (7); hiervan waren er 154 bestemd voor doorvoer naar andere landen. Alle hier genoemde soorten staan

Over bloemen en planten

Bureau voorlichting bloemen en planten
Julia Voskuil

Bromelia's houden dikwijls van 'warm en vochtig'

Veel kamerplanten groeien van nature in tropische of bijna tropische landen. Ze zien er dikwijls onder natuurlijke omstandigheden heel anders uit dan in een pot in de huiskamer. Niettemin kunnen ze het in een pot op de vensterbank dikwijls lang uithouden en daarvan profiteren we dan en noemen zo'n plant een 'kamerplant'. In grote kassen — bijvoorbeeld bij botanische tuinen — kunnen we een duidelijk beeld krijgen van hun uiterlijk onder 'betere' omstandigheden. Ze groeien dan bijvoorbeeld in de volle grond van de kas en profiteren van de hoge luchtvochtigheid en de betere belichting, wat in hun groei- en bloei-

prestaties duidelijk tot uitdrukking komt. Maken we reizen naar subtropische gebieden dan verwonderen we ons over de metershoge, rijk-bloeiende Bougainvillea. Op Madeira zien we Jacaranda's in bloei, die als potplant alleen mooi groen blad maken. En reizen we bijvoorbeeld naar Florida, dan groeien daar Bromeliasoorten in bomen en aan elektrische leidingen, zó rijkelijk dat het op ons een vreemde indruk maakt.

Populair

De familie van de Bromeliaceeën telt zo'n 50 geslachten, bijna alle voorkomend in Zuid-Amerika, dus tropisch en subtropisch. Naar

groeiomstandigheden kunnen we de planten indelen in soorten die tamelijk droog groeien; deze hebben stugge bladeren die soms een waslaagje bezitten en ze groeien gewoon op de grond. Dit zijn de zgn. terrestrische Bromelia's, waarvan de ananas wel de meest bekende is. Als kamerplant zijn deze het meest geschikt, want ze verdragen goed droge lucht. De ananas is er in een bonte vorm, die de meeste sierwaarde heeft. Hoe bonter een plant, hoe lichter hij moet staan. De kwekers zijn in staat planten al jong te laten bloeien en vruchten te laten dragen. De rozetvormige groeiers sterven na de bloei en/of vruchtvor-

dia 1 Fraaie soorten op een tentoonstelling, de meeste geschikt als kamerplant.

dia 2 De bonte *Ananas comosus* 'Aureovariegatus', heeft goudbont gestreept blad met roze en groen.

ning af. Ze maken grondscheuten, die verder kunnen uitgroeien. Als ze 1/3 van de grootte van de moederplant hebben kunnen ze zelfstandig in een pot worden gekweekt. Anthuriumaarde o.i.d. is het meest geschikt. De kokervormige soorten zijn op het moment erg populair. Zolang ze niet bloeien — met een bloeiwijze uit de koker of kleine bloempjes erin — gieten we regenwater (gekookt water) in de koker, anders op de potgrond. Weinig nest. Andere populaire Bromelia's zijn de oersterke **Billbergia nutans** en de vele **Aechmeasoorten**, waarvan die met grijs-gemarmerd blad en roze bloeiwijze uit de grote rozet veel bekend is. Op tentoonstellingen kunnen we de meest fraaie soorten zien. Ze blijven tamelijk lang goed, vooral in een plantenbak en de opvallende kleuren van bladen en bloeiwijzen zijn zeer decoratief.

Epiphytische soorten

Bromelia's zoals **Guzmania**, **Billbergia**, **Vriesea** en **Tillandsia** — elk geslacht met talloze soorten en cultivars — groeien van nature op boomtakken en hebben een slecht ontwikkeld wortelgestel. Ze houden van een hoge luchtvochtigheid en een gelijkmatige, vrij hoge temperatuur. Hoewel enkele soorten wel sterk zijn als kamerplant blijven ze toch het langst mooi als we aan die groeivoorwaarden tegemoet kunnen komen. Gezien hun natuurlijke herkomst willen ze niet te veel licht en zeker geen zon. Vooral achter glas is dat gauw teveel van het goede. Soms zie je vreemd gevormde soorten (Tillandsia's) in een klein potje zonder grond, maar die zullen het niet lang uithouden in een droge omgeving.

21 april

Corso van de bollenstreek rijdt

tussen Haarlem en Noordwijk. Vertrek Nassaulaan Haarlem: 9.50 uur, naar Bennebroek. Vandaar om 13.10 uur naar Hillegom-Lisse-Sassenheim en om 18.30 uur aankomst op de Kon. Wilhelminaboulevard in Noordwijk. U gaat toch ook kijken?

Onkruiden

klein kruiskruid

(Senecio vulgaris)

Tal van kruiskruidsoorten komen er hier te lande voor. Maar om reden dat het klein kruiskruid wel het algemeenst voorkomt, beperken we ons tot deze onkruidgroep. Het klein kruiskruid is afkomstig uit de landen rond de Middellandse Zee. Overall echter waar de mens zich verspreide, is het klein kruiskruid hem gevolgd.

Het hele jaar door zijn de plantjes te vinden. Ze groeien in vrijwel iedere tuin. Zelfs op wegen waar weinig verkeer komt groeit het tussen de stenen.

Hoewel we dus altijd over klein kruiskruidplantjes kunnen beschikken, is voor ons alleen die periode van belang, waarin het zaad rijpt. De zomer dus. Elke plant geeft een geweldige hoeveelheid zadjes. Soms wel een zeventuizend in totaal. Als u de plantjes plukt als de zaadbolletjes verschijnen en deze

in een papieren zak laat drogen, kunt u een voorraad voor het hele jaar aanleggen.

De wetenschappelijke naam Senecio is afkomstig van senex, wat grijsaard betekend. Een vreemde naam voor een plant eigenlijk vindt u niet? Maar als de planten in de zomer vol zitten met van die grijze zaadbolletjes, is de plant werkelijk als een grijsaard zo grijs!

P.J. de Penning

de voliëre van de maand

Achter in de 25 meter diepe en ongeveer 6 meter brede tuin van ons lid F. Kuipers, Pastorielaan 16 in Veldhoven, is een fraaie en doelmatige voliëre voor grote parkieten gebouwd. Het geheel bestaat uit 6 buitenvluchten, elk 3 meter diep, 85 centimeter breed en ongeveer 2 meter hoog. Elke vlucht heeft bovendien een aan de voorzijde geheel open beschut gedeelte, het zogenaamde nachtverblijf welke eenzelfde breedte hebben als de vluchten, 1.40 meter diep en 2.40 meter hoog zijn. De totale lengte van elke vlucht is dus 4.40 meter.

Aan de voorzijde van de buitenvluchten, en wanneer u foto 1 goed bekijkt dan kunt u dat zien, is een zogenaamde oversteek van 60 cm diep en 80 cm hoog. In die oversteek is de zitstok aangebracht. Hierdoor wordt bewerkstelligd dat de vogelmest niet in de vlucht terecht komt maar door de eveneens met gaas bespannen onderzijde van de oversteek valt in een noem het maar afvoergreppel. Een goede zaak om een effectieve wormbestrijding toe te passen.

Het geheel is van voornamelijk $\frac{3}{4}$ " hout gebouwd rustend op een steen fundering. De wanden tussen de vluchten bestaan uit asbestplaten. Boven- en voorzijde van de buitenvluchten zijn bespannen met vierkant gaas van 19 x 1.65 mm.

In deze voliëre zijn de volgende vogels gehuisvest: Yellow blue bonnet, strogele rosella, Port lincoln, bergparkiet, redcapparkiet en Adelaide rosella. In elke vlucht is tevens nog wat wildzang en bastaarden ondergebracht.

Vanuit het overdekte gedeelte kan elke vlucht betreden worden. Aparte luikjes geven bovendien de mogelijkheid om van binnen uit de vogels te observeren. Wel ideaal in dit wat klimaat betreft zo grillige land.

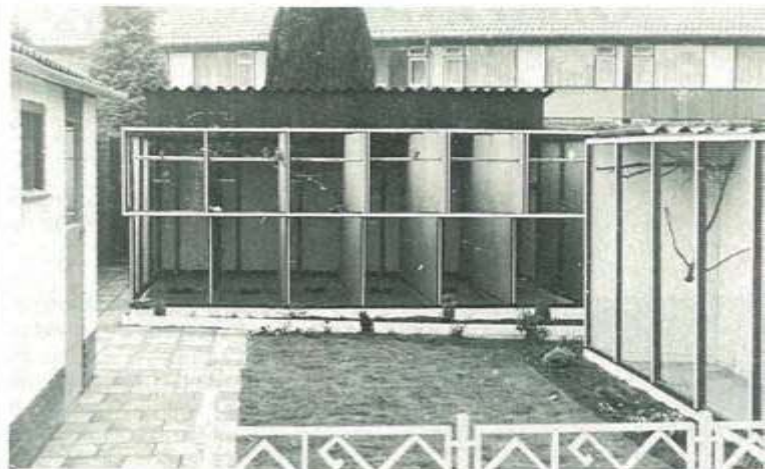
Ten behoeve van jonge vogels staat er een afzonderlijke voliëre ter beschikking. Deze voliëre, u ziet hem rechts op de foto, is 5 meter lang en 1 meter breed. Zoals in het begin al is gesteld, een uiterst doelmatige voliëre voor grote parkieten. Wij wensen vriend Kuipers heel veel plezier van zijn vogels en nog vele goed gezonde jonge parkieten.

Zo geheel anders is de voliëre die u op de twee andere foto's ziet afgebeeld. Het doet zo op het eerste gezicht denken aan een berghut in de Alpen mede ook door de nog aanwezige sneeuw. Deze aantrekkelijk

ke voliëre is gebouwd door Daar Bijleveld, Artesiaplantsoen 4 in de Zuidhollandse Koudekerk aan de Rijn, die er tevens de trotse bezitter van is.

Het binnenverblijf is opgetrokken van steen en heeft een vloeroppervlak van 2 x 2 meter. De ruimte is in twee vakken gedeeld welke in verbinding staan met aan weerszijde van het binnenverblijf aangebouwde buitenvluchten. Eén vlucht is 2 x 3 meter de andere is 2 x 1.50 meter. De buitenvoorzijde van het binnenverblijf is boven de ramen en de deur betimmerd met schaaldelen. Een naambord vermeldt 'Het Papegaiennest'. Het raamwerk van de vluchten is opgetrokken van ronde palen, goed bevestigd op een gemetselde fundering. Het gaas is binnenwerks tegen de palen bevestigd.

In de grootste ruimte wonen twee

't KRAAIENEST

Steeds voorradig vele soorten zang- en tropische vogels.

Vele Papegaaien, Kakatoes Ara's, enz.

~~~~~  
Wederverkopers speciale prijzen.  
~~~~~

Koninginneweg 15 - Vaassen Gld. - Tel. 05788-16 38

Elke zon- en feestdag van 10-14 uur vogelshow
→ aan de Deventerstraat 85, Tel. 1503, t.o. R.K. kerk

EB
eivoer

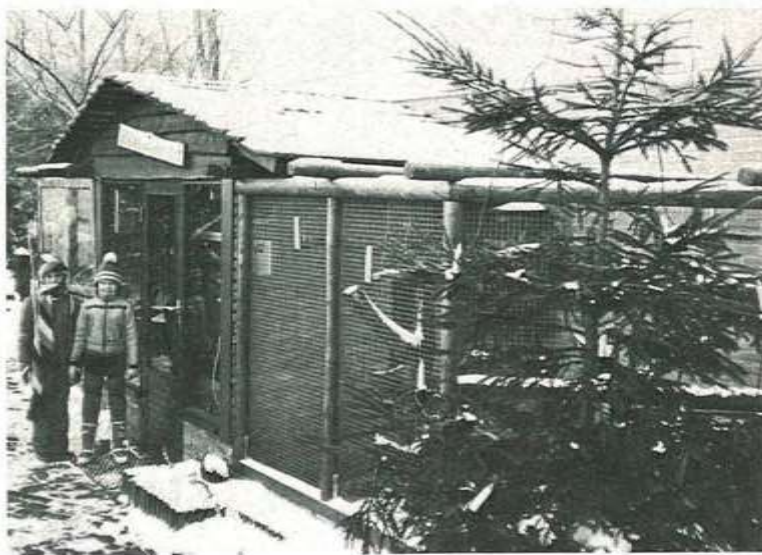
oud van naam
nieuw van kwaliteit

voor verkoopadressen
bellen: (08338) 91 28

handtamme ara's en de kleinste ruimte is toebedeeld aan een paar Ceram Edelpapegaaien. Deze laatsten legden vorig jaar oktober eieren in een uitgeholde boomstam maar helaas bleken ze niet bevrucht te zijn. Wij hopen dat dit jaar deze edelpapegaaien opnieuw en dan met meer succes tot broeden zullen overgaan. Ongetwijfeld zal vriend Bijleveld dan weer in de pen klimmen om het ons te laten weten. Uiteraard geven wij dat dan weer graag aan u door.

Nu we het daar toch over hebben, de redactie houdt zich gaarne aanbevolen voor uw ervaringen met vogels. Vooral kweekresultaten met niet alledaagse vogels kunnen er toe bijdragen dat de aandacht op die wat minder bekende soorten wordt gevestigd en dit dan weer een stimulans is voor anderen om ook te trachten goed kweekresultaten te verkrijgen. Wij zijn inmiddels nu weer aan het nieuwe kweekseizoen begonnen. **Vergeet vooral niet om alles wat u kweekt ook te ringen. Het is van het aller grootste belang dat iedere gekweekte vogel voorzien wordt van een vaste voering.**

WIJ WENSEN U ALLEN ERG VEEL SUCCES EN VELE GOEDE EN VOORAL GEZONDE JONGE VOGELS.

IMPORT

EXPORT

DE "TROPENHAL"

WALKADE 22

IJSSELSTEIN

TELEFOON 03408-12 97

Steeds in voorraad:

Ara's, Kakatoe's, Lorie's, Papegaaien,
Tropische vogels
Vruchten- en insecten-etende vogels

IMPORT

EXPORT

MINIFAUNA

HOGE AKKERS 47 - VALKENSWAARD

TELEFOON 04902-1 40 38

Steeds in voorraad:

Papegaaien, Kakatoes, Ara's, Lories,
Parkieten, Zaaetende- Vruchtenetende
en insectenetende tropische vogels.

Open alle dagen van 9.00-17.00 uur.

Zondag's tot 13.00 uur.

mijn kweek met pagodespreeuw 1

In het voorjaar 1977 kochten wij een stelletje vogels bij een importeur. Daaronder waren ook een paar pagodespreeuwen. Eerst hadden wij daarvan één koppel gekocht en de mooiste eruit gezocht, maar er bleef nog een koppel over waarvan de handelaar zei neem deze er ook maar bij. Deze laatsten waren in een dusdanige conditie dat wij meenden dat ze elk ogenblik dood konden gaan. Ze hadden geen veer meer op de kop. Toch hebben wij ze maar meegenomen. Later bleek dat wij twee koppeltjes hadden. Dat kon men toen pas beoordelen omdat het onderscheid tussen man en pop te zien is aan de kuif. De man heeft een langere kuif dan de pop. Herkomst van de vogels is India en Ceylon. De wetenschappelijke benaming luidt *Temenucbus pagodrum*. De vogels nemen graag een bad en men moet daarom zorgen voor goede badgelegenheden zowel 's winters als 's zomers. In de winter moet men daar wel een beetje voorzichtig mee zijn, alleen geven wanneer de zon schijnt, anders zouden ze bevriezen, want zodra men het water ververst heeft duiken ze erin en dus is voorzichtigheid geboden.

De vogels heb ik gehuisvest in een open ren van 7 bij 3 meter. Deze is bevolkt met verschillende soorten spreeuwen, waaronder purperglans, glansekster, parel- en herdersspreeuw. Verder Oevermania en Mexicaanse ral. Kwartels worden gehouden als bodemvogels. Verder nog kleine soorten en een

Mexicaanse gaai. Wij hebben ze goed weten te verzorgen en het bleek al gauw dat wij een goed menu hadden samengesteld. Wij voeren namelijk een mengeling van oud wittebrood aangemaakt met melk tot een rul papje verder daarin opfokvoer voor kuikens, krenten of rozijnen, universeel en meelwormen. Elke dag wordt dit vers aangemaakt en daarvan een portie toegediend. Direct na het plaatsen van het voer zijn ze er als de kippen bij, maar dat is vooral om het voor hun lekkerste, de meelwormen, er het eerst uit te halen. Verder krijgen ze elke dag appel, peer of sinaasappel. Vruchten mogen rustig een

beetje rot zijn maar niet met schimmel.

Toch ging nog een van de pagodespreeuwen dood, maar niet wat wij gedacht hadden een van die met die kale koppen, nee juist deze kwamen na maanden goed in conditie en in de maans sept. begonnen ze te sjouwen met dorre takjes, gras en veertjes en alles werd in een daarvoor door ons opgehangen nestkast gebracht. De kast was gesloten met aan de voorkant een rond vlieggat, de maten 25 x 20 x 20 cm. Al gauw bleek dat het nest klaar was, want na enkele dagen waren al 3 eieren gelegd. Op 19

door H. van Rijn
Haaksbergen

sept. waren alle drie de eieren uitgekomen en lagen er drie donsachtige jongen. Maar nu kwam het probleem met het voeren, namelijk alle andere vogels waren ook nog in dezelfde ren en als ik kwam met meelwormen dan waren het meestal de andere spreeuwen die deze dan het eerst te pakken hadden.

Ik heb daarop een plank gemaakt in de buurt van het nestkastje met de jongen. Daarop zette ik dan een bakje met meelwormen en mieren-eieren. Dat ging redelijk goed, want wanneer één van de andere spreeuwen daarvan mee wou snoepen dan was er altijd de man pagode-

spreeuw die dat territorium verdedigde.

Ik moest wel elke twee uur nieuwe voorraad verstrekken. Ze hebben de eerste dagen heel wat van dat levend voedsel opgemaakt. Met veel voldoening heb ik dat steeds gadeslagen en ik heb ook de man pagodespreeuw wel een klein beetje geholpen door de anderen een beetje van de plaats weg te houden.

Veel uren zijn daaraan besteed, maar niet zonder succes. Ik geloof ook dat de mieren-eieren er hebben toe bijgedragen dat de jongen voorspoedig groeiden. Elke dag, vanaf het begin, heb ik nestcontrole gehouden. Ik ben van mening dat dit

moet kunnen, men moet niet bang zijn voor verstoring. De jonge vogels waren na zes, zeven dagen zo groot dat ik al moest ringen. Lang zijn de jongen in het nest gebleven en lieten zich dan ook goed verzorgen door het ouderpaar die ze om beurten bedienden met het voornoemde voer.

Vele ponden mieren-eieren en meelwormen zijn door de jongen verorberd. Je moet niet gaan rekenen wat dat heeft gekost want dan schrik je. Het was een uitdaging deze jongen groot te krijgen, kosten nog moeite zijn gespaard.

Enkele weken na het uitvliegen heb ik ze apart gezet in een gedeeltelijk verwarmde afdeling welke een temperatuur had tussen 10 en 15 graden C.

De rui had geen voorspoedig verloop, doordat het intussen al winter was geworden en geen ideale tijd is om het vederpak te verwisselen. Eén van de drie heeft het niet overleefd en is na zes maanden doodgegaan. Ik hoop het met de twee overgeblevenen gered te hebben.

Ook in 1978 hebben wij weer met hetzelfde koppel pagodespreeuwen gekweekt. Op 1 mei werd het eerste ei gelegd, gevolgd door nog 3 anderen, zodat ze vier eieren hadden. Op 16 mei 4 jongen; 22 mei geringd; 25 mei 1 jong uit het nest gevallen en dood; 6 juni 1 jong dood in nest; 6 juni overige 2 jongen vliegen uit, 's avonds nog terug in het nest; 9 juni jongen blijven buiten; 17 juni jongen eten alleen; 24 juni 3de jong

mijn kweek met pagodespreeuw 2

door H. Kik
St. Philipsland

dood blijft 1 over. Inmiddels heeft de pop alweer gelegd en weer 4 eieren. Dat was op 16 juni daarvan kwamen 2 jongen uit, de andere eieren waren stuk gegaan. Deze jongen hebben echter niet lang geleefd.

Op 30 juli was het ouderpaar alweer bezig met het derde legsel, nu 3 eieren maar deze zijn niet uitgekomen, kennelijk door ouders een beetje verwaarloosd met het broeden.

Toch ben ik blij dat wij weer 1 jong hebben overgehouden in 1978. Van 1977 zijn er nog 2 over en 1 van deze is op de TT te Breda gewaardeerd met een oorkonde voor bijzondere en moeilijke kweek. Wij zijn daar erg blij mee.

□

Hierbij wil ik over de kweek van onze Pagode spreeuwen vertellen. Zover ik in 'Onze Vogels' heb kunnen lezen, is hier nog niet veel mee gekweekt.

Vorig jaar voorjaar '77 kochten wij 2 Pagode spreeuwen, er werd bij gezegd in de winkel dat het een koppel was, maar dat kun je bij deze spreeuwen niet goed zien, dus het blijft een gok. In de zomer van '77 deden ze niets, maar dit jaar 1978 gelukkig wel. Op 25 mei werd het eerste ei gelegd in een blok van 37 x 22 x 22, de daarop volgende 4 dagen nog een ei per dag, dus bij elkaar 5. Het broeden van die vogels gaat ontzettend onrustig. De volièrre staat vlak voor de keuken en zo gauw de deur maar open ging, was het vrouwtje van het nest.

Daar ons zoontje altijd met mooi weer achter speelt zat de pop pagodespreeuw dus ontzettend weinig op het nest, ook was het nog afwachten of de eieren bevrucht waren. Gelukkig na 14 dagen gespannen gewacht te hebben kwamen ze alle 5 uit. De eerste 2 dagen worden ze haast niet gevoerd, daarna met lepels tegelijk. Bij ons krijgen de vo-

gels (purper spreeuw, pagode spreeuw, roodkuif kardinalen, 2 inca gaaien en 1 witkuif gaai) elke dag geweekt brood met melk en honing, verschillende soorten fruit universeel voer (van Claus) gehakt balletjes, meelwormen, maden mierenieren en een theelepe gistical per dag door het universeel voer.

De derde dag kregen ze om de 2 uur vanaf 6 uur 's morgens, 2 lepels meelwormen en een lepel mader met tussendoor mierenieren, dit zo een week of 5 lang. Een is er dood gegaan toen hij 3 weken ouc was. Met 14 dagen vliegen ze uit. Nu ik dit schrijf zijn ze 5 weken ouc en eten al uit zichzelf. De ouders kijken er nog weinig naar om, want ze zitten sinds 8 juli weer op vijf eieren. Ik hoop dat dit nest ook weer goed zal gaan.

P.S. De gaaien zijn er vandaan gehaald want ze gingen achter de jonge pagodespreeuwen aan.

□

enting tegen pseudotuberculosis

G.Th.F. Kaal,
dierenarts te Amersfoort

Pseudotuberculosis is een ernstige infectieziekte, veroorzaakt door een staafvormige bacterie. Deze bacterie luistert naar de mooie naam *Yersinia pseudotuberculosis* (voorheen *Pasteurella pseudotuberculosis* genaamd). Deze ziekte heeft niets te maken met de vogeltuberculosis. Het zijn twee totaal verschillende ziektes al kunnen de sectiebeelden enigszins op elkaar lijken. Gelukkig komt deze laatste ziekte tegenwoordig maar zelden meer voor. Pseudotuberculosis is, zoals gezegd, een besmettelijke bacterieziekte, die in een volière regelmatig sterftegevallen kan veroorzaken. In de praktijk betekent dit dat er soms vrij acuut een aantal vogels kunnen sterven. Het kan ook gebeuren, en dat is verraderlijker, dat er zo nu en dan enkele vogels sterven, dan weer gaat het een tijdje goed en dan begint het weer opnieuw. Dit zit waarschijnlijk in het feit dat de volière van buitenaf steeds weer besmet kan worden door mussen, meeuwen enz. maar vooral door knaagdieren (muizen en ratten). Dit zijn vaak de natuurlijke smetstofdragers die regelmatig de volière kunnen komen bezoeken. Uit het onderzoek dat is verricht in het instituut Ziektekunde Bijzondere Dieren te Utrecht is gebleken dat pseudotuberculosis verreweg het meest voorkomt in het koude jaargetijde (nov., dec., jan., feb., maart). Waarschijnlijk komen er in deze maanden meer muizen de volières binnendringen dan in de overige maanden. Ook is er verschil in gevoeligheid gebleken voor deze ziekte. Papegaaien, die buiten in de volière gehouden worden, en parkieten zijn erg gevoelig voor deze ziek-

te. Het meest gevoelig echter blijken de toekans te zijn. Maar ook bij de overige vogelsoorten komt het regelmatig voor (kanaries, wildzang en tropen).

Ziekteverschijnselen:

De verschijnselen die we aan de vogel waarnemen zijn die welke we kunnen zien bij verschillende andere snelverlopende ziekteprocessen m.a.w. ze zijn niet typisch voor deze ziekte. De vogel is stil en suf, zit vaak bol en met de kop in de veren, zit breeduit op de zitstok, waarschijnlijk om ook nog met het borstbeen steun te vinden op de zitstok. Al snel maakt de vogel een zeer zieke indruk, de ontlasting kan dun worden. De vogel gaat op een snel ademritme over, drinkt en eet niets en het is duidelijk dat het nu niet meer zo lang zal duren eer het fatale einde komt.

De **sectie** geeft een sterk gezwollen lever en milt te zien, vaak bezaaid met talrijke necrosehaardjes. Ook de longen zijn ontstoken. De definitieve **diagnose** moet gesteld worden d.m.v. de **bacteriekweek**.

De vooruitzichten van een ernstig ziek dier moet als uitzichtloos gesteld worden, omdat de vogel ook geen medicijnen tot zich neemt en kunstmatige toediening m.b.v. een pipet, bij zo'n verzwakte vogel vaak een fatale shock tengevolge heeft. Het enige wat men nog zou kunnen ondernemen is een antibiotica-injectie (ik denk dan met name aan de grotere vogels).

Behandeling: Aangezien het hier om een besmettelijke bacterieziekte gaat en dat de mogelijkheid aanwezig is dat er in kortere tijd meer

dere vogels aan deze ziekte kunnen sterven zijn we genoodzaakt om het gehele volièrebestand te behandelen. Er zijn enkele goed werkende medicijnen tegen de pseudotuberculosis. Oxytetracycline in de dosering van 1 theelepel op 1 liter drinkwater ged. minstens 1 week. Ook Sigmamycine in de dosering van 1 gram op 5 liter drinkwater, ook ged. minstens een week. Soms wil de gevoeligheid van de bacterie tegenover het medicijn nog wel eens wisselen m.a.w. ziet men na enkele dagen geen verbetering dan bestaat de mogelijkheid dat de bacterie niet gevoelig blijkt te zijn voor het gebruikte medicijn. Men is dan genoodzaakt om op een ander antibioticum over te gaan. Heeft men de bacterie gekweekt dan kan men ook een gevoeligheidstest laten verrichten. Dit houdt in dat men in het laboratorium nagaat voor welk antibioticum de bacterie dan wel gevoelig is. Het spreekt vanzelf dat dit weer een aantal dagen gaat dureren eer dit bekend is en dat er in die tijd weer meer vogels kunnen sterven. Naast de medicamenteuze behandeling behoort een nauwgezette desinfectie (= ontsmetting) van zitstokken, vloeren, drinkbakken, voertafel enz. Het spreekt vanzelf dat men een continue jacht moet maken op muizen en ratten. Volières die van boven afgedekt zijn zullen waarschijnlijk ook minder last hebben (meeuwen, mussen enz. kunnen hun ontlasting niet meer deponeren in de volières).

Voorbehoedende maatregelen:

1 — **Hygiëne:** Houdt vloer en zitstokken schoon. Wees zeer hygiënisch met voer- en drinkbakken

12 maanden van het jaar muizen en ratten bestrijden. Misschien kan ter discussie gesteld worden wat nu het beste is: n.l. om de volièrtes aan de bovenkant 'open' te houden of af te dekken met glas of golfplaten e.d. Het is bekend dat glas enz. maar in zeer beperkte mate de ultraviolette stralen doorlaat, waardoor we hiervan voor het vogellichaam geen heilzame werking kunnen verwachten. Bestaat de bovenkant van de volièrte alleen maar uit gaas dan worden de vogels voortdurend blootgesteld aan mogelijke infecties van buitenaf. We denken dan bijvoorbeeld aan spoelworminfecties, want het is bewezen dat de spoelworm van de duif ook bij Psittacidae voor kan komen, we denken aan ornithosis, waarbij deze infectie heel gemakkelijk binnen kan komen via de ontlasting van o.a. de

meeuw, maar we denken ook met name aan pseudotuberculosis.

2 — Een nieuwe methode van voorbehoedende maatregelen is een **vaccinatie** (= voorbehoedende enting). Deze methode heb ik op advies van het Instituut Ziektekunde Bijzondere Dieren nu reeds een drietal jaren toegepast bij enkele parkietenliefhebbers en ook bij alle Psittacidae (ara's, kaketoos, papegaaien en parkieten) in het dierenpark 'Amersfoort'. De enting is als volgt uitgevoerd: De eerste enting is verricht in de herfst na de rui, gevolgd door een tweede enting 14 dagen later, daarna een jaarlijkse herenting in de herfst. De vogels worden geënt d.m.v. een onderhuidse injectie met een formol-entstof. Alle parkieten, papegaaien, kaketoos en ara's die ik heb gevaccineerd doorstonden de vaccinatie pro-

bleemloos. Ook enkele toekans gaven geen reactie te zien. Van alle vogels die op deze manier geënt zijn is er geen een meer gestorven aan pseudotuberculosis.

uw vraag | ons antwoord

Geachte Heer Dorrestein,

Allereerst mijn dank voor uw artikel over de opfok van Australische prachtvinken in 'Onze Vogels', naar aanleiding van mijn artikel over de Gould-amadines. Speciaal het daarin genoemde gedeelte over de nieuw opgetreden ziekte, veroorzaakt door de parasiet *Cochlosoma*, trok mijn aandacht omdat deze ziekte het afgelopen jaar ook bij mij is opgetreden.

J zult uit mijn geschriften wel hebben begrepen dat ik een tegenstander ben van het grootbrengen d.m.v. Japanse meeuwen en dat is meteen de reden dat ik deze vogels al een tiental jaren niet meer bezit.

De door u genoemde symptomen van *Cochlosoma* kwamen echter precies overeen met mijn waarnemingen bij de jongen van één

broedstel, gedurende het afgelopen kweekseizoen. De man van dit stel was een eigen-kweekvogel van mijzelf (derde generatie) terwijl de pop als jonge vogel door mij is gekocht bij een handelaar in 1977. Achteraf gezien was deze vogel inderdaad nooit voor 100% in konditie waarbij het opviel dat de krop wat opgezet leek. Van een verdikking of een gezwel was niets te merken, het leek wel of de veren op deze plaats wat meer omhoog stonden. De (in totaal acht) jongen zijn inderdaad binnen twee maanden gestorven, eksakt volgens de door u beschreven symptomen. Niet beter wetende heb ik eerst gedacht aan een of andere darmstoornis, gevolgd door bloedarmoede. Vrij kort daarna stierven ook de beide oude vogels aan de door u genoemde darm-

stoornis, van bloedarmoede of een afwijkende pootkleur heb ik echter niets gemerkt.

Het viel mij op dat u in uw artikel schrijft dat de parasiet nog niet is gevonden bij volwassen prachtvinken, maar is het niet mogelijk (naar aanleiding van mijn ervaring) dat een vogel met een lichte besmetting op een of andere manier in leven blijft en pas bij een ekstra besmetting via de eigen jongen, die hiervoor misschien wat meer vatbaar zijn, aan de gevolgen overlijdt?

In mijn geval meen ik besmetting door de man vrijwel te mogen uitsluiten, niet alleen omdat dit een eigen-kweekvogel was van de derde generatie en ik de ziekte nooit eerder geconstateerd heb, maar ook was deze vogel goed in kondi-

tie. De pop is echter wél als schuldige aan te wijzen, slechte konditie, verdikking in de kropstreek (al was deze niet waarneembaar).

Tot zover mijn ervaring met Gouldamadines en Cochlosoma. Ik wil meteen van de gelegenheid gebruik maken om u een tweetal andere problemen voor te leggen.

Het eerste betreft ook de Gouldamadine en de daarbij vaak voorkomende luchtpijpworm. Of dit inderdaad een worm of een mijt is, is mij niet bekend, maar de symptomen zijn de volgende: Ademen met geopende snavel, de vogel niest veel, vooral tijdens het slapen en zit voortdurend met de snavel iets omhoog. Ook wordt 's nachts de snavel niet meer tussen de veren gestoken. Het einde is meestal dat de piepende ademhaling ook overdag hoorbaar is, de vogel minder gaat eten en tenslotte overlijdt, deels door ademgebrek, deels door ondervoeding. Door mij geraadpleegde dierenartsen geven óf toe niets hiervan te weten (en dat is uiteraard te prijzen) óf raden mij aan L-Ripercol toe te dienen. Dit geneesmiddel is door mij toegediend, maar het resultaat was helaas nihil. Eerlijk gezegd, maar ik ben een leek op medisch gebied, begrijp ik ook niet hoe een middel als L-Ripercol, wat opgenomen wordt via krop en slokdarm, iets moet doen in de luchtpijp.

In enkele artikelen wordt het gebruik van de Vapona-strip aangeraden, maar dit is ook niet afdoende omdat deze strip slechts korte tijd in de hokken gehangen kan worden. Een tweede probleem betreft de vruchten- en insectenetende vogels, die bij aankoop vaak last hebben van een opgezette buik, bij liefhebbers ook wel bekend onder de naam 'waterbuik'. De oorzaak is verkeerd of bedorven voedsel tijdens het transport uit het land van herkomst, tenminste, dat neem ik aan. Het vreemde voor mij is echter dat vogels, die deze waterbuik eenmaal hebben, hier steeds meer last van krijgen. Tenslotte wordt dit zó erg dat de poten uit elkaar gaan staan en soms treden ook ademhalingsproblemen op (longschimmel?).

Kunt u mij misschien mededelen of voor beide bovengenoemde ziekten afdoende geneesmiddelen bestaan, of, wat misschien nog beter is, zijn deze problemen de moeite

waard om er eens een verhaaltje voor 'Onze Vogels' van te maken? Het is mij namelijk in de praktijk gebleken dat niet alleen de vogel-liefhebber weinig van ziekten af weet, maar ook de geraadpleegde dierenarts bij ziekte van de kleinere tropische vogels nog wel eens verstek moet laten gaan. Geen schande overigens, want een mens kan tenslotte niet alles weten en het punt praktijk-ervaring speelt ook nog mee!

Mijn dank voor uw aandacht,

C.A. den Hartog

Zeer geachte Heer den Hartog,

Ik ben bijzonder blij met dergelijke reacties, omdat hieruit blijkt, dat ik niet voor het oud papier schrijf, maar tevens een betere indruk krijg van de problemen van de kwekers en liefhebbers en daarop mijn onderzoek kan afstemmen. Ik zal proberen uw drie problemen zo goed mogelijk te beantwoorden.

Allereerst de problemen met de Gouldamadines en mogelijk de Cochlosoma.

Het is natuurlijk niet uitgesloten dat bij volwassen prachtvinken de flaggellaat Cochlosoma in gering aantal voorkomt. Het is ons echter in een besmet bestand nooit gebleken, dat de volwassen Gouldamadine drager is van deze parasiet. Heeft men echter het vermoeden, dat deze parasiet een rol speelt, dan is deze vrij eenvoudig in de verse ontlasting van deze vogel of zijn jongen aan te tonen. Afgaande op de lichte kropzwellung bij de pop

ben ik eerder geneigd te denken aan een infectie met gisten (*Candida albicans*). Het tweede probleem betreffende de prachtvinken met ademhalingsproblemen. Deze worden meestal veroorzaakt door een mijt in de luchtwegen; zowel in de luchtpijp, de luchtzakken als in de longen. Deze mijt (*Sternostoma tracheacollum*) is ovovivipaar, dwz. dat in de vrouwtjes de larven in een ei ontwikkelen en dat het nageslacht als larven wordt afgezet. Dit geschiedt in de neusholte. In de ontlasting kunnen geen eieren worden aangetoond. Het is dus **geen worm** zoals vaak gedacht wordt en daarom zal L. Ripercol® een uitstekend wormmiddel, in die gevallen ook geen verbetering geven.

In de literatuur worden verschillende therapieën beschreven, waarvan er twee voor de praktijk in aanmerking komen.

a. Malathion poeder 4%. De vogels worden hiervoor in een kleine kooi (broedkooi) gezet en hierin wordt dan een paar maal per dag dit poeder geblazen, waarna het voorfront afgesloten gehouden wordt met een doek. Het poeder wordt dan hopelijk ingeademd en opgenomen door de mijt.

b. Verdampen met dichlorvos (o.a. Vapona®).

Zelf geven wij de voorkeur aan dit tweede middel. Het is echter een stof die **giftig** is voor de vogels en we moeten er ondanks alle verhalen die het tegendeel beweren erg voorzichtig mee zijn. Het werkt t.o.v. de mijten echter zeer goed.

Als behandelingsschema kan bijvoorbeeld het volgende aangehouden worden. In een afgesloten kamer van 30 m³ (lengte 4 m., breedte

3 m. en hoogte 2.50 m.) wordt een volledig geopende Vapona® cassette geplaatst gedurende 4 uur. Belangrijk is het om voor die tijd de box volledig geopend gedurende ± 2 uur in de buitenlucht te zetten. Tijdens deze 4 uur moet regelmatig, bijvoorbeeld om het uur, gecontroleerd worden of de vogels dik gaan zitten. Zo ja, dan moet de box gesloten en de ruimte goed geventileerd worden. (Binnen een uur zitten de vogels dan weer strak). De concentratie van het dichlorvos is dan te hoog geworden. Dit kan komen, omdat de ruimte te klein was, of er een zeer geringe ventilatie in deze ruimte is. In dit geval moet gedurende de volgende 6 dagen de cassette elke dag volledig geopend, maar voor een kortere tijdsduur in de vogelruimte geplaatst worden. **N.B.** altijd buiten het bereik van de vogels en blijven controleren!

Treden deze problemen niet op, dan na 4 uur op de eerste dag, elke dag de box ½ uur langer open zetten. Een maand na het afsluiten van de eerste kuur, de gehele behandeling

nogmaals herhalen, omdat dan de larven, die vrij ongevoelig zijn voor dichlorvos, weer volwassen geworden zijn. Normaal zal er drie dagen na het begin van de behandeling al een duidelijke verbetering merkbaar zijn, vooral bij de vogels die nog maar kort aan de kwaal lijden. Vogels die reeds langer dan enige maanden besmet zijn geweest, kunnen ademhalingsproblemen blijven houden, omdat door deze mijten grote delen van de longen verwoest kunnen zijn.

N.B. Wormen in de luchtpijp komen ook voor, maar vrijwel uitsluitend bij fazanten, kauwen, beo's en spreuwensoorten. De via de slokdarm toegediende L. Ripercol® wordt dan in de darm door het slijmvlies in het bloed opgenomen. Hierdoor ontstaat een bloedspiegel, dat wil zeggen een bepaalde hoeveelheid circuleert in het bloed. Dit bloed wordt als voeding gebruikt door deze wormen en ook wordt dit wormmiddel door het bloed weer aan het slijm in de luchtpijp afgestaan. Via deze wegen komt het

weer bij de worm, die dan gedood wordt.

Uw laatste probleem is niet eenvoudig om op te lossen. Ik ben nog niet veel met dit probleem in aanraking geweest en kan hierop dus niet veel uit eigen ervaring zeggen.

Is het inderdaad een probleem veroorzaakt door bedorven voedsel dan zal dit zeer waarschijnlijk komen, doordat rottingsbacteriën of gisten c.q. schimmels in de darm terecht komen en een spijsverteringsstoornis veroorzaken.

Afhankelijk of het schimmels of bacteriën zijn, moet dan een behandeling met een antischimmelmiddel of een antibioticum ingesteld worden. Om een keuze te kunnen maken, is het raadzaam een kweek te laten doen van verse ontlasting en vervolgens een gevoeligheidstest, zodat het juiste middel ingezet kan worden.

drs. G.M. Dorrestein

NvV Boekenservice

ABC voor de vogelliefhebber, Th. Vriends	f 49,50	Pietpraat over kleurkanaries, J. Kuiper	f 24,50
Agapornissen en andere dwergpapegaaien, Th. Vriends	f 24,50	Plantengids voor Europa, Oleg Polunin	f 30,90
Australische papegaaien en parkieten, A. Rutgers	f 52,50	Siervogels houden kunt u ook, R.R.P. v. d. Mark	f 39,50
Australische prachtvinken, C.A.F. Enehjelm	f 9,95	Tropische vogels, H. Bechtel	f 9,30
Australische platstaartparkieten, Dr. K.J. Immelmann	f 21,—	Tropische vogels houden kunt u ook, v. d. Mark	f 11,—
Bastaardvinken, K. Speicher	f 8,10	Tropische volièrevogels in kleur 1, A. Rutgers	f 37,50
Bomen en struiken	f 8,90	Tropische volièrevogels in kleur 2, A. Rutgers	f 37,50
De volière, C.E. van Berkel Uitverkocht	f 20,75	Vogelkinderen en hun ouders, S. Hoehner	f 10,25
Encyclopedie voor de vogelliefhebber, 4-delig	f 360,—	Vogelpracht in natuur en volière, F. Robillier	f 37,50
Elseviers duivengids	f 24,50	Vogels die vragen worden overgeslagen, J. v. Himbergen	f 19,50
Exotische vogels in kleur, Chr. Walraven	f 16,—	Vogelwereld van Europa in kleur, Avon/Tilford	f 19,90
Geneeskrachtige en giftige planten	f 8,90	Volièrevogels in kleur, Avon/Tilford	f 19,90
Gids voor de vogels van Europa, A. Singer/B. Bruun	f 20,75	Vogels zien en leren kennen, Dr. W. Tiede	f 14,50
Grammofoonplaatjes 33 toeren/17 cm.		Vogelziekten, H.S. Raethel	f 8,90
Lied van de Harzer	f 9,50	Wat is dat voor een dier, Dr. Jsseling/Dr. Scheyground	f 39,50
Lied van de Waterslager	f 9,50	Waterslagers en harzers, M. van Woezik	f 11,50
Grasparkieten mijn hobby, G.A. Radtke	f 8,90	Wat bloeit langs onze wegen	f 8,10
Grote parkietenatlas	f 25,—	Wat bloeit in bos en heide	f 8,90
Handleiding zebra-vinkweker, W. Beckmann	f 24,50	Weiden en akkers	f 8,90
Handboek voor de grasparkietliefhebber, G.A. Radtke	f 27,50	Wilde planten zien en leren kennen, Dr. D. Seidel	f 14,50
Het grote tuinboek, F. Böhmig	f 42,50	Wildzangvogels, het houden van, A. Rutgers	f 15,25
Hebt u ook al een papegaai, R.R.P. v. d. Mark	f 12,75	Zaadetende tropische vogels, R.R.P. v. d. Mark	f 17,90
Het vogelboek	f 47,50	Zien is kennen, N. Binsbergen	f 19,90
in de bossen	f 8,90	Zakflora voor bos en heide, G. Hüstege	f 24,50
Insecten- en vruchtenetende tropische vogels, Th. Vriends	f 20,—	Zakflora weg en wei, G. Hüstege	f 27,50
Kanariërassen, K. Speicher	f 7,50	Zebra-vinken, Stock/P. Kool	f 20,75
Kanaries, K. Speicher	f 8,40	1000 vogels in kleur, B. Campbell	f 79,50
Kanaries houden als liefhebberij, R.R.P. v. d. Mark	f 16,25		
Kleurkanaries kweken kunt u ook, H.J. Veerkamp	f 18,75		
Kwartels en Fazanten, A. Rutgers	f 57,50		
Kwartels en Patrijzen, R.R.P. v. d. Mark	f 14,50		
Kweken met vogels, C.E. van Berkel	f 42,—		
Kweken met grasparkieten, W. Beckmann	f 7,—		
Onze papegaai, Chr. Walraven	f 13,50		
Papegaaien, C.A.F. Enehjelm	f 8,10		
Papegaaien en parkieten als liefhebberij, v. d. Mark	f 13,75		
Parkieten uit Australië, R.R.P. v. d. Mark	f 16,25		
Parrots of the world, J.M. Forshaw	f 110,—		

RAADPLEEG VOOR UITVOERIGER BESCHRIJVING DE PAGINA'S 278 EN 279 VAN DE JAARGANG 1978.

Ook andere niet genoemde boeken zijn door ons te leveren.

U KUNT BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN HET VERSCHULDIGDE BEDRAG EN DUIDELIJKE VERMELDING VAN DE TITEL(S), UW NAAM EN ADRES, OP GIRO 1148324, t.n.v. NVvV BOEKENSERVICE TE BERGEN OP ZOOM. Per omgaande ontvangt u uw bestelling FRANCO thuis.

praktische wenken (7)

Ing. J.P. Holsheimer

Vooraf de eerste dagen is het van groot belang te zorgen dat het opfokvoer voldoende **vocht** bevat. Het opfokvoer moet rul zijn, niet droog, klef of nat. Het vocht is van levensbelang voor de jongen; krijgen ze te weinig dan zullen ze spoedig door vochtgebrek sterven.

Groenvoer bevat veel vocht en heeft een relatief lage voedingswaarde. Toevoeging van groenvoer aan opfokvoer heeft, uit een oogpunt van voeding, daarom weinig zin. Het vele vocht in groenvoer maakt de ontlasting van de jongen te dun. Het kan dan moeilijker door de ouders uit het nest verwijderd worden. Barst het vliesje, welke zich rond de ontlasting bevindt, dan zal de ontlasting het nest en de jongen besmeuren. Door broei kunnen micro-organismen zich snel vermeerderen. De jongen kunnen door bijv. salmonella- en coli infecties vroegtijdig sterven.

Welke en hoe groot de verschillen in voedingswaarde zijn tussen **ongeweekte** harde zaden en **geweekte/gekiemde zaden** is niet bekend.

Mocht men half volwassen vogels naast opfokvoer ook zaden verstrekken, geef deze dan in **geweekte/gekiemde** vorm. Harde ongeweekte zaden blijven vrij lang in de krop omdat ze daar vocht moeten opnemen. De groei van de jonge vogel zal daarom minder voorspoedig zijn dan wanneer hij geweekte/gekiemde zaden krijgt.

Jonge vogels welke zelfstandig kunnen eten en in de

babyvlucht zijn geplaatst moeten de beschikking hebben over opfokvoer en geweekte/gekiemde zaden. Geeft men louter harde zaden dan krijgen de vogels die deze nog onvoldoende snel kunnen ontdoppen het moeilijk. Dergelijke vogels ziet men de hele dag bij en in de zaadbak. Ze zijn niet in staat voldoende voer op te nemen. Door energieverlies zullen ze moeite krijgen met het handhaven van de lichaamstemperatuur. Wordt deze te laag dan zullen ze de kop in de veren steken, weinig of geen voedsel meer opnemen en binnen enkele dagen in uitgemergelde toestand sterven. Geef jonge vogels veel vlieg- en zitruimte en houdt ze bezig (bosjes touw e.d.). Ververs het drink- en badwater elke dag.

Regenwater kan verontreinigd zijn met stofdeeltjes uit de lucht, ontlasting en kadavers uit de dakgoot, algen en verontreinigingen uit de regenton. Regenwater is dus beslist niet 'gezonder' dan leidingwater.

Gechloreerd drinkwater heeft een zodanig laag chloorgehalte dat dit geen invloed heeft op de gezondheid van de vogel.

Het gebruik van **gedemineraliseerd drinkwater** biedt geen voordelen boven leidingwater.

Het gehalte calcium en magnesium in zeer **hard water** (ongeveer 20 °D) heeft geen invloed op de gezondheid van de vogel.

geslaagde kweek met de capuzenlorie

Tekst: Cees van Berkel Foto: Horst Müller

Zoals te doen gebruikelijk geeft de NBvV een oorkonde uit wanneer er op de bondskampioenschappen een vogel voor het eerst als eigen kweek wordt ingezonden, dit ter bekrachtiging van een kweekresultaat dat als bijzonder of uniek kan worden beschouwd. Dit gebeurde ook op de laatstgehouden Wereldtentoonstelling in Breda o.a. aan de kweker/inzender van de Capuzenlorie, de heer W. Roes te Vessem.

De **Capuzenlorie**, *Eos squamata*, komt voor op de westelijke Papuaeilanden, West Irian, Maja en Weda eilanden, de noordelijke Molukken en Indonesië. Er zijn 5 rassen bekend, te weten: **E. s. squamata**; **E. s. riciniata**, **E. s. atrocaerulea** en **E. s. obiensis**. Wat de Nederlandse benaming betreft is het vaak nogal moeilijk. Men spreekt over Capuzenlorie (afgeleid van de Duitse benaming), Gueby lorie (afgeleid van de Engelse benaming) of Violetnek

lorie (eveneens vanuit het Engels). Soms worden dergelijke namen ook toegekend aan bepaalde ondersoorten. Waar het in dit artikel in wezen om gaat is de kweek met *Eos squamata squamata*.

Er zijn vrij kleine uiterlijke verschillen tussen de nominaatvorm en de ondersoorten. Ik acht dit nu niet van erg groot belang.

De heer Roes stelde zijn ervaringen op papier en hieronder volgt zijn relaas.

In het najaar van 1977 heb ik een koppel Capuzenlories overgenomen van mijn zwager. Deze was wat teleurgesteld in die vogels omdat ze bij hem wel hebben gebroed maar de jongen die wel uitkwamen niet hebben grootgebracht. De oudervogels lieten namelijk de jongen, toen ze ongeveer 3 weken oud waren, in de steek en begonnen aan een nieuw broedsel wat overigens ook weer op een mislukking uitliep. De prachtige kleur en de grote beweeglijkheid van deze vogels trokken mij zo aan dat ik het stel niet gaarne naar de handel zag teruggaan. Zodoende werden ze bij mij gehuisvest in een voliëre waarbij ze de beschikking kregen over een binnenvlucht van 2.50 hoog, 70 cm diep en 1 m breed plus een overdekte buitenvlucht van 70 cm breed 2 m lang en 2.50 m hoog. Hoog in de vlucht bracht ik een broedblok aar van 45 cm breed, 25 cm diep er 25 cm hoog met een invlieggat van 8 cm middellijn. In het broedblok wat houtkrullen. Nu wist ik dat de voeding het grootste probleem zou geven. In het begin voerde ik ze op pel, peer, banaan, sinaasappel, je

eigenlijk alle fruit wat er te krijgen was, aangevuld met wat zonnepitten. Ik begreep dat dit alles toch niet het beste en voldoende was al bleven de vogels toch wel in goede konditie. Wat de zonnepitten betreft bleek mij dat ze er meer mee speelden dan dat ze er van opnamen en later heb ik ze dan ook niet meer verstrekt. Ondertussen had ik alle lektuur die over lories beschikbaar was doorgenomen en daaruit ben ik gekomen tot de navolgende voedselsamenstelling. Ik verwacht dat er nu bij menige vogelliefhebber een glimlach om de mond komt omdat het op het oog zo'n rare mengeling is, maar gesteund door het behaalde resultaat waag ik het er naar op. Eenderde deel nutrixpap gemengd met een onwillekeurige verhouding banaan, tomaat, peer, appel, kers, pruim, sinaasappel, perzik en veel rozebottels. Dit alles wordt goed fijngemaakt zodat het een stevige brei wordt. Hier wordt dan nog aan toegevoegd een portie sivoer, zo in de winkel verkrijgbaar, niereëieren, gedroogde insecten, reel druivensuiker, honing en wat limonadesiropen van sinaasappel, rozebottel, rode en zwarte bessen etc. Tevens wordt hier nog wat leverttraan en biergist aan toegevoegd. Deze hele brei, soms wel een hele emmer vol, doe ik in plastic trinkbekertjes en zo krijg ik dan porties van ongeveer 125 cc, die ik in de diepvries doe.

Elke dag wordt er een portie uitgetaald, ontdooid en wat vloeibaar gemaakt met sinaasappel-, druiven- of appelsap met als resultaat een niet al te dikke loriebrei die voor 100% wordt opgegeten. Ik heb deze manier van samenstellen aangevend om een zo groot mogelijke variatie te verkrijgen. Het was een ang verhaal over het voedsel, maar hierin ligt ook bijna zeker de oorzaak van mislukking of succes. De vele winter slieden de vogels in de roedkast. In het voorjaar heb ik deze weer schoongemaakt en voorzien van wat verse houtkrullen. Begin april werd er een ei gelegd, naar het tweede ei bleef uit. De vogels kwamen toen ook nagenoeg niet meer in de broedkast dus was voor mij de kous af. Alhoewel ik niet wist of ik er wel verstandig aan deed, heb ik dat ene ei weggenomen. Op 10 mei was het zover, wederom een eerste ei. Op 12 mei trof ik het tweede ei aan. Weer dacht ik dat het op een mislukking zou uit-

draaien omdat de vogels maar zelden op de dag in het broedblok zaten. Bij mijn dagelijkse nestcontrole constateerde ik echter wel dat de eieren wat donkerder werden en kreeg ik het vermoeden dat ze wel bevrucht waren. Op 10 juni was er dan toch een ei uitgekomen en twee dagen later ook het tweede ei. Van toen af heb ik twee maal per dag nestcontrole uitgeoefend en de oudervogels maakten daar weinig problemen van. Van een snelle groei, zoals bij de meeste andere kromsnavels, was nauwelijks sprake. Niettemin vond ik dat de jonge vogels er altijd erg goed uitzagen en ze hadden beide steeds een goed gevulde krop. Op een gegeven moment wilde ik toch de jonge vogels ringen en daarom op een zaterdag een kaartje gestuurd naar het bondsbureau met enige uitleg van zaken en mijn vraag om ringen. Dinsdags daarop ontving ik reeds enkele 7 mm ringen en men wenste mij succes. Voor deze goede zorgen nog mijn hartelijke dank. Op 28 juni werd het eerste jong geringd, het was toen 18 dagen oud. Het tweede jong was aanmerkelijk kleiner en is pas op 8 juli, op een leeftijd van 26 dagen, geringd. De oudste verliet op een leeftijd van 11 weken het broedblok, het tweede jong vloog

uit toen die 12,5 week oud was. Op dat moment waren beide jonge vogels al bijna even groot. Wel was de oudste wat groffer van kop, de kleur was helderder rood, snavel bijna zwart en de oogringen licht. Niettemin lijken ze al direct heel veel op de oudervogels. De jongen werden door de ouders met veel zorg omringd en goed gevoerd. Begin november heb ik de vogels uitgevangen en ze in aparte kooien ondergebracht. Mede omdat ik met ze naar de tentoonstelling in Breda wilde. Tot mijn grote verrassing bleek dat er begin december weer twee eieren in het broedblok lagen. Ik heb toen dat blok weer wat zuiver gemaakt, nieuwe houtkrullen erin gebracht en de eieren teruggelegd. Ik verwachtte dat ze mede hierdoor het nest wel in de steek zouden laten maar omdat het buiten steeds kouder werd en zo'n nest zeker tot mislukken gedoemd zou zijn, heb ik het gelijk binnen gehangen. Ze broedden echter rustig door en op het moment dat ik dit verslag schrijf, 18 december, weet ik dat die eieren bevrucht zijn. Zo staan we dan al weer spoedig voor een nieuw avontuur met ze. Ik hoop dat ik met dit verhaal veel andere liefhebbers van lories van nut ben geweest.

□

